Ф.Б. САГУ
читального зала

БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 82 (573)
25 АПРЕЛЬ ЧОРШАНБА 1956 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Партия XX с'ездининг олтинчи бешйиллик план тўғрисидаги Директивалари—коммунизм қуришни давом эттиришнинг, халқ хўжалигини тағин ҳам кенг миқ'ёсда юксалтиришнинг, совет халқи фаровонлигини оширишнинг жанговар программасидир!

Олтинчи бешйилликни муваффақиятли бажариш учун умумхалқ курашини авж олдирайлик!

(1956 йил 1 Май муносабати блан КПСС Марказий Комитетининг Чақириқларидан).

Ўқув йилини юқори кўрсаткичлар блан якунлайлик

Областимиздаги кўпгина мактаблар ва педагогика ишининг моҳир мастерлари бўлган тажрибали ўқитувчилар ёш авлодни ўқитиш ва уларни коммунистик ахлоқнинг барча юксак фазилатларига эга қилиб тарбиялашда яхши натижаларга эришмоқдалар. Партия, ҳукуматимизнинг доимий ғамхўрлиги блан қуршаб олинган ва илмга меҳр-муҳаббат ҳислари блан тўлиб-тошган миллионларча ўғил-қизлар фан асосларини чуқур ва мустаҳкам эгалламоқдалар, коммунистик жамиятнинг онгли ва актив қурувчилари бўлиб етишмоқдалар.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати мактабларимиз олдига кун сайин янгидан-янги талабларни қўймоқда. КПСС XX с'езди маданий қурилиш соҳасидаги энг муҳим вазифа — халқ маорифини янада юксалтиришдан иборатдир, деб кўрсатди. Ма'лумки мамлакатимизда умумий еттийиллик та'лим амалга оширилди. Шаҳарларда ва қишлоқ жойларида умумий ўрта та'лимни амалга ошириш бешинчи бешйилликдаёқ бошланди. Бу ишни олтинчи бешйилликда асосан амалга ошириш мўлжалланмоқда. Халқ маорифи органлари ўқувчиларни меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашлари, умумий ма'лумот берувчи мактабларнинг ўқув-материал базасини мустаҳкамлашлари ва политехника та'лимини ҳартомонлама ривожлантиришлари керак.

Ёшларни фан асослари блан чуқур ва мустаҳкам қуроллантириш ҳамда уларни келажак практик ишларга пухта тайёрлаш каби ҳозирги куннинг энг муҳим талабларини тўғри тушуниб етган илғор мактабларнинг педагогик коллективлари политехника та'лимини ўқув процессига жорий қилишда ҳам дастлабки муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар, ўқувчилар блан лаборатория ва мактаб мастерскойларида практик машғулотлар ўтказмоқдалар.

Бу ўринда Янгийўл районидаги Ленин номли 7-нчи ўрта мактабни мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Мактабнинг биология, физика, химия, математика ва география ўқитувчилари дарсларга пухта тайёргарлик блан кириб, ҳарбир дарсни юксак назарий ва ғоявий савияда ўтказиш блан бирга ўқувчиларга политехник та'лим элементларини бериб бормоқдалар, тажрибалар ўтказмоқдалар, вақт-вақти блан шаҳар саноат корхоналари, колхозлар ва МТСларга экскурсиялар уюштирмоқдалар.

Ўқувчиларга биология фани илмий асосларини сингдиришда, уларда меҳнатга, қишлоқ хўжалиги мутахассислигига муҳаббат уйғотишда ўқув-тажриба участкасининг роли ғоят каттадир. Бунинг моҳиятига тушуниб етган Қорасув районидаги 20-нчи ўрта мактаб дирекцияси, партия ташкилоти ва бутун педагогик коллектив ўқув-тажриба участкасининг иш доирасини йилдан-йилга кенгайтирмоқдалар. Мактабнинг химия-биология ўқитувчиси Маҳмудов, физика ўқитувчиси Абдуллахўжаев ўртоқлар ҳарбир дарсга пухта тайёрланиб, ўтиладиган темани ҳозирги замоннинг энг муҳим масалалари блан боғлаб олиб бормоқдалар. Улар янги материални тушунтиришни ва ўтилган темаларни такрорлашни, тажрибалар ўтказишни, кўргазмали ўқув қуролларидан кенг фойдаланишни бирга қўшиб олиб бориб, ўқувчиларнинг дарсларни тўла ўзлаштиришларига эришмоқдалар. Шу кунларда мактаб коллективи программа материалларини тўла равишда ўтиб тамомлаш ва ўқувчиларни бўлажак имтиҳонларга ҳартомонлама пухта тайёрлаш юзасидан қизғин иш олиб бормоқда.

Лекин шу нарсани э'тироф қилмоқ керакки, ўқув-тарбия ишлари мактабларимизнинг ҳаммасида ҳам ҳозирги юксак талаблар даражасида олиб борилаётир, деб бўлмайди. Айниқса областьнинг Қуйичирчиқ ва Октябрь районларида халқ маорифи ишига юзаки раҳбарлик қилинмоқда. Ўқув йилининг ўтган чораклари якунлари шуни кўрсатмоқдаки, бу районлардаги кўпгина мактабларда ўқувчиларнинг дарс машғулотларига давомати анча пасайиб кетган, айрим фанлардан ўзлаштирмовчи ўқувчилар сони ҳали ҳам кўп. Мактабларнинг ўқув процессига политехник та'лим принципларини жорий қилиш қониқарсиз аҳволда. Мажбурий та'лим қонунининг бажарилишига э'тиборсизлик блан қаралаётганини шу нарса исбот қиладики, бу районларнинг ҳар иккаласида ҳам мингдан ортиқ бола ўқишга тортилмай қолган, ўқув йили давомида ўнлаб болалар мактаблардан кетиб қолган. Район партия, совет ва комсомол ташкилотлари эса мактабларга яхши раҳбарлик қилмаётирлар.

Мактабларга оператив ва конкрет раҳбарлик қилиб туриш, малакали инспекциялар ўтказиш ҳамда ўқитувчиларга методика ёрдами бериш болаларни ўқитиш ва тарбиялаш ишини янада яхшилашнинг зарур шартидир. Аммо, область халқ маорифи бўлими ва айрим район халқ маорифи органлари мактабларга юзаки раҳбарлик қилишдан нарига ўтмаётирлар.

Ҳозир мактабларимиз ўқув йилининг ҳал қилувчи ва мас'улиятли даврига кирдилар. Бу давр ичида халқ маорифи органлари ва мактабларимизнинг педагогик коллективлари асосий э'тиборни программа материалини тўла-тўкис ўтиб тамомлаш, ўтилган материалларни изчиллик блан такрорлаш ва ўқувчиларнинг назарий билимларини практик машғулотлар блан янада мустаҳкамлашга қаратишлари керак. Мактабда ўқитиш ва тарбия беришнинг сифати аввало ўқитувчиларга боғлиқдир. Шундай экан, улар ўқувчилар блан янада жиддий иш олиб боришлари, дарс бериш сифатини ҳартомонлама оширишлари, ҳарбир дарсга пухта тайёрланиб киришлари, ўқувчиларнинг дарсларни тўла равишда ўзлаштиришларига эришишлари лозим. Ўқув йилини якунлаш даври яқинлашиб қолган ҳозирги вақтда ҳарбир ўқувчининг билимидаги заиф томонларини чуқур ўрганиш, ўзлаштирмовчи ўқувчилар блан ёрдамчи машғулотлар ўтказиш муҳим аҳамиятга эга. Шунга эришмоқ керакки, ўқув йили охиригача қолган вақт ичида программа материаллари узил-кесил ўтиб тамомлансин, ўтилган дарсларни такрорлаганда унинг изчиллик системаси сақлансин, ўқувчилар эса программанинг асосий қисмларини онгли равишда мустаҳкам ўзлаштирсинлар. Физика, химия, биология ва математика дарслари бўйича назарий билимлар практик малакалар блан боғланган ҳолда олиб борилиши, шу блан бирга мактаб мастерскойлари ва ўқув-тажриба участкаларида системали равишда амалий машғулотлар ўтказиб турилиши керак. Умумий та'лим блан политехник та'лимни қўшиб олиб боришда мактаб мастерскойлари ёки ўқув-тажриба участкалари блангина чегараланиб қолиш ярамайди. У ҳолда саноат корхоналари ва колхоз-совхоз далаларидаги ҳозирги замон техникаси блан ўқувчиларни таништириб бўлмайди. Шунга кўра ўқувчиларнинг саноат корхоналари, колхозлар, совхозлар, МТСлар ва илмий муассасаларга экскурсияларга олиб бориш мақсадга мувофиқдир.

Ўқув йилини якунлаш даври яқинлашмоқда. Бу давр ичида асосий э'тибор ўтилган материалларни изчиллик блан ва пухта қайтариш орқали ўқувчиларнинг билимини мустаҳкамлашга, уларда ўз ўқиш бурчига бўлган онглиликни, жавобгарлик ҳиссини оширишга қаратилиши керак. Тажриба ўқув йилини якунлаш ва бўлажак имтиҳонларга тайёргарлик кўриш даврида ўқувчилар ўртасида тушунтириш ва тарбиявий ишларни кучайтириш катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатмоқда. Шунингдек мактаб блан оила ўртасида мустаҳкам ҳамкорлик ўрнатишни, ота-оналар ўртасида педагогика пропагандасини кучайтиришни ҳам унутмаслик керак. Мактаб партия ва комсомол ташкилотларининг вазифаси — бу ишда ўқитувчилар коллективига яқиндан ёрдам беришдан иборатдир.

Ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилиш ва ўқув йилини муваффақиятли якунлашга эришиш — маҳаллий партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотларининг ва бутун жамоатчиликнинг жонажон ишидир. Улар мактаб коллективларига ва халқ маорифи органларига ўқув-тарбия ишларини яхшилашда конкрет раҳбарлик қилиб туришлари ва амалий ёрдам беришлари лозим.

Ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш сифатини янада яхшилайлик ва ўқув йилини муваффақиятли якунлашга эришайлик.

Партия чақириқларига жавобан

Янгийўл гўшт комбинатининг коллективи олтинчи бешйилликнинг биринчи йили — 1956 йил топшириғини ҳамма кўрсаткичлар бўйича муддатидан олдин бажариш ва қўшимча равишда кўплаб маҳсулот ишлаб чиқариш учун ички резервларни сафарбар этмоқда. Комбинатнинг меҳнатсевар ишчилари, инженер-техник ходимлари йил бошидан бери иш сур'атини ошириб келмоқдалар. Улар 11 апрельдаёқ 4 ойлик планни бажарганликлари тўғрисида рапорт берган эдилар. 1 Май муносабати блан КПСС Марказий Комитетининг Чақириқлари бу коллективнинг меҳнат ғайратини янада ошириб юборди.

Комбинат коллективи КПСС Марказий Комитетининг озиқ-овқат товарлари саноатининг ходимларига қарата «Овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришни бутун чоралар блан кенгайтирингиз ва уларнинг сифатини яхшилангиз!» деган Чақириғига жавобан 1 Майгача қўшимча равишда 2000 центнер юқори сифатли гўшт ва колбаса маҳсулотлари етказиб бериш мажбуриятини олди.

Мажбуриятни бажариш учун курашда

Бўстонлиқ районидаги Оқтош руда бошқармаси ўтга чидамли материаллар тайёрлаш учун керакли бўлган хомаш'ёларни 1948 йилдан буён ишлаб чиқармоқда. Шу даврдан бери корхона маҳсулот ишлаб чиқаришни 270 процентга кўпайтириб, унинг таннархини 81 процентга камайтирди.

Корхонада ишлабчиқариш технологияси тобора такомиллашиб, маҳсулот ишлаб чиқариш ортмоқда. Квартал планини муддатидан илгари бажарган бошқарма коллективи КПСС Марказий Комитетининг 1-Май Чақириқларига жавобан 1956 йил топшириғини муддатидан илгари бажариш ва маҳсулот таннархини янада камайтириш учун курашмоқда.

Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчевнинг Англияда бўлиши

Лондон графлиги кенгашида қабул маросими

ЛОНДОН, 23 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** 22 апрель кечқурун СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганин ва СССР Олий Совети Президиуми а'зоси Н. С. Хрушчев Лондон графлиги кенгаши томонидан Темза дар'ёси қирғоғида Вестминстер кўприги ёнидаги ўз биноси — Каунти Холлда улар шарафига ўтказилган тантанали қабул маросимида ҳозир бўлдилар.

Лондон графлиги кенгаши Англия пойтахти марказий қисмининг маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органидир. Лондон графлиги — Буюк Британиянинг ма'мурий графликларидан бири бўлиб, 117 квадрат миля территорияни ишғол қилади ва унда 3,5 миллиондан кўпроқ киши яшайди. Кенгашга лейбористлардан иборат кўпчилик бошчилик қилмоқда.

Каунти Холлда совет меҳмонлари шарафига ўтказилган қабул маросимида таклиф қилинган 300 дан кўпроқ киши ҳозир бўлди. Улар орасида графлик кенгашининг ҳамма а'золари — олдерменлар ва маслаҳатчилар, Лондон графлигидаги ҳамма муниципал районларнинг мэрлари, уй-жой қурилиши ва маҳаллий ўз-ўзини бошқариш министри Д. Сэндис, ташқи ишлар бўйича давлат министри лорд Рединг, лейбористлар партиясининг раҳбари Х. Гэйтскелл ва бошқалар бор эди.

Каунти Холлда совет раҳбарларини Лондон графлиги кенгашининг раиси Элен Бентуич хоним, кенгаш раисининг ўринбосарлари, лейбористлардан иборат кўпчиликнинг ва консерватив оппозициянинг раҳбарлари кутиб олдилар. Н. А. Булганин, Н. С. Хрушчев, уларнинг ҳамроҳлари ва таклиф этилган ҳамма кишилар кенгашнинг мажлислар залига кириб ўтирадилар.

Бентуич хоним совет меҳмонларини табриклаб нутқ сўзлади. Бентуич хоним совет раҳбарларининг визитидан хурсанд эканлигини Лондон аҳолиси номидан изҳор қилди. У, совет раҳбарлари дун'ёдаги барча халқларнинг манфаатларини кўзлаб тинчликни мустаҳкамлайдиган аҳволни вужудга келтиришга ёрдам бериш учун Англияга келдилар, деб уқтириб ўтди. Бентуич хоним Н. А. Булганинга мурожаат қилиб унинг СССР блан Англия пойтахтлари бир-бирлари блан дўстона алоқаларни давом эттириб, умуман халқаро муносабатларга яхши та'сир кўрсатмоқдалар, деган сўзини эслатиб ўтди. Бентуич хоним, иккала мамлакат — СССР ва Англия ҳукуматлари ўзаро муносабатларида ҳозирги вақтда Лондон ва Москва муниципал вакиллари белгилаган яхши йўлдан борадилар, деб умид билдирди. Бентуич хонимнинг нутқи ҳозир бўлганлар томонидан самимий кутиб олинди ва қарсаклар блан бўлиниб турди.

Бентуич хоним Лондон графлиги кенгаши номидан совет раҳбарлари номига пергаментга ёзилган қуйидаги табрикномани ўқиб эшитдирди ва уни меҳмонларга топширди.

Лондон графлиги кенгашининг табрикномаси: Министрлар Совети Раиси Николай Александрович Булганин жанобларига ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиуми А'зоси Никита Сергеевич Хрушчев жанобларига.

Жаноб олийлари,

Биз, Лондон графлиги аҳолисининг вакиллари сизларни ана шу аҳоли номидан табриклаймиз. Сизларнинг Британия Миллатлар ҳамкорлиги ва империясининг юраги бўлган тарихий пойтахтимизга қилган визитингиз бизларни қувонтиради ва биз сизларнинг бугун кечқурун Каунти Холлга келганлигингиз блан фахрланамиз. Биз сизлардан мамлакатингизнинг халқларига бизнинг табрикларимизни ва биз, эҳтимол тезда бир-биримизни яхшироқ билиб оламиз, деган умидларимизни топширишингизни сўрар эдик.

Биз умумий иш учун биргаликда жанг олиб борган ва бизнинг гражданларимиз блан сизнинг гражданларингиз эса, умумий душманнинг агрессиясидан оғир азоб-уқубатларни бошидан кечирган даҳшатли кунларни ҳамиша эсда тутамиз. Сизнинг бугун буерда бизнинг орамизда бўлганлигингиз ана шу тарихий кунларда мавжуд бўлган хайрихоҳлик ва ҳамжиҳатликни яна уйғотади.

Иккала халқимизни ажратиб турган кўпгина ва анча катта келишмовчиликлар бор. Ана шу келишмовчиликларни йўқотишга ёрдам берадиган ҳарбир ҳаракат иккала халқимизга ва бутун дун'ёга қадрлидир. Мамлакатларимиз кишилари ўртасида ўзаро ҳамжиҳатлик ва дўстлик ўрнатилишига ёрдам берадиган эркин визитлар қилиниб турилиши ана шу яқинлашувга асос бўлиши мумкин эди.

Биз шундан хурсандмизки, кенгашимизнинг раҳбар а'золарига ўтган йили Совет Иттифоқига бориш, сизларнинг ватандошларингиз блан учрашиш ва пойтахтингизнинг гўзаллигини ҳамда халқ фаровонлиги соҳасидаги буюк муваффақиятларингизни ўз кўзлари блан кўриш имконияти берилди. Бизда ҳам севикли Лондонимизда ҳам, шунингдек ижтимоий хизмат муассасаларимизда ҳам кўрсатаоладиган кўпгина нарсалар бор. Биз ўз сафарингиз вақтида ана шулардан ба'зиларини кўраоласиз деб умид қиламиз.

Биз кейинги ойлар ичида буерда сизнинг ба'зи ватандошларингизни хурсандчилик блан қабул қилдик ва биз бу визитлар иккала томонга ҳам бизлар учун умумий бўлган кўпгина проблемаларни кўриб чиқиш вақтида кўпроқ ҳамжиҳатлик ўрнатишга ёрдам берди, деб ишонамиз.

Лондон аҳолиси сизнинг сафарингизни зўр қизиқиш блан кузатиб туради ва сизнинг буерда олиб борган музокараларингиз ҳамжиҳатлик соҳасида иккала мамлакатимизни яқинлаштирсин деб дуо қилади. Биз — Лондон графлиги кенгашининг раиси, олдерменлари ва маслаҳатчилари бутун халқимиз блан биргаликда шуни умид қилмоқдамизки, тезда ҳамма халқлар ўртасидаги муносабатларда бутун дун'ёда мустаҳкам тинчликка олиб келадиган атмосфера вужудга келтириш мумкин бўлади.

* * *

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин самимий жавоб нутқи сўзлади, унинг нутқи ҳозир бўлганларнинг қизғин қарсаклари блан қайта-қайта бўлиниб турди.

Н. А. Булганин нутқи

Кенгаш раиси ҳурматли хоним!

Жаноб олдерменлар ва маслаҳатчилар!

Лондон графлиги муниципал районларининг жаноб мэрлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Самимий ва дўстона табрик сўзларингиз учун, жуда яхши кутиб олганлигингиз учун чин қалбдан ташаккур изҳор қилишга ижозат этингиз. **(Қарсаклар).**

Бу ерда, Лондон графлиги кенгашида— Лондон шаҳрининг бу марказида сизларнинг орангизда бўлиш бизга жуда ёқимлидир.

Шуни сизларга айтишим керакки, мен ҳам, дўстим Никита Сергеевич Хрушчев ҳам Москвани ва Совет Иттифоқининг бошқа шаҳарларини ривожлантириш ва қуриш ишига кўп вақтимизни ва меҳнатимизни сарф қилдик. Бизнинг муниципал соҳадаги фаолиятимиз бизни кўп нарсага ўргатди. Катта тажриба ортдиришимизга, мамлакатимизнинг кишиларини ва шаҳарларини яхшироқ билиб олишимизга ёрдам берди. Биз муниципал органларнинг ва айниқса пойтахт органларининг фаолиятига катта аҳамият бермоқдамиз. Пойтахтлар та'сир ўтказади, деган гапим тасодифий гап эмас. Ҳақиқатан ҳам бизнинг пойтахтларимиз яхши та'сир ўтказмоқдалар, дўстлик та'сири, барча халқлар учун тинчлик та'сири ўтказмоқдалар. **(Қарсаклар).**

Мен тинчлик тўғрисида гапирар эканман, пойтахтларимиз ўртасида алоқа боғлаш ҳақида Сиз, Кенгаш раиси хоним айтган фикрларингиздан фойдаланмоқчи бўламан. Биз жуда аминмизки, бундай алоқалар мамлакатларимиз ўртасида дўстлик руҳининг ривожланишига ёрдам беради. Сизнинг делегациянгизнинг ўтган йил охирида Москвага бориб келгани яхши бўлди. Биз тобора кўпроқ лондонлиларнинг Москвага бориб турушини ва тобора кўпроқ москвалиларнинг Лондонга келиб туришини истар эдик **.(Қарсаклар).** Биз Англиядан, Лондондан ва Лондон графлигидан Москвага ва мамлакатимизнинг бошқа жойларига келадиган ҳамма вакилларни ҳамиша хурсандчилик блан кутиб оламиз.

Ҳозирги вақтда совет кишилари блан инглизлар ўртасидаги муносабатларда ҳамма нарса тамомила силлиқ ва равшан деб бўлмайди. Ҳали кўпгина шундай масалалар борки, бу масалалар юзасидан биз лозим даражада ҳамжиҳатликка эришган эмасмиз, бизга мамлакатларимиз ўртасида ҳамма соҳаларда алоқаларимизни кенгайтириш керак, бу алоқалар қанчалик кенгроқ бўлса, ўртамиздаги ҳамжиҳатлик шунчалик кўпроқ бўлади.

Лондон блан Москва ўртасидаги дўстликнинг мустаҳкамланишини ва ривожланишини истаб тилак билдиришни истардим. Шу иккала пойтахтнинг шаҳар ма'мурларида аҳолининг нормал ҳаётини та'минлашга ва шаҳар хўжалигини бошқаришга тааллуқли кўпгина умумий масалалар шубҳасиз, топилар. Бу соҳаларда тажрибаларни олмошиб туриш москвалиларга ҳам, лондонлиларга ҳам анча фойда келтириши мумкин. Шу блан бирга, бу хилда тажриба олмошиш Буюк Британия блан Совет Иттифоқи ўртасида ҳамжиҳатликни яхшилашга ва ҳартомонлама ҳамкорликни ривожлантиришга ёрдам беради, бу эса, бизнинг қаттиқ ишончимизча, иккала мамлакатнинг ҳам манфаатларига мос бўлиб тушади.

Биз ҳурматли сэр Антони Иден ва унинг коллегалари блан олиб бораётган музокараларимизга лондонлиларнинг зўр қизиқиш блан қараётганликларидан хурсандмиз. Шу кунларда олиб борилган музокаралар тажрибасига кўра бир нарсани айтиш мумкинки, ҳар иккала томон ҳам музокараларнинг муваффақият блан тугалланишини истайди. **(Қарсаклар).** Лекин бизга ҳамма ишнинг муваффақиятли тугалланиши учун ҳали анча қийинчиликларни бартараф қилиш керак. Бу қийинчиликларни бартараф қилиш учун ва яхши ишлаб, яхши дўстлардек хайрлашиш учун биз ўз томонимиздан ҳаракат қиламиз, — инглиз томони ҳам ҳаракат қилади, деб ўйлайман.

Самимий ва дўстона кутиб олганингиз учун яна бир марта ташаккур билдиришга, сизга ва ҳамма лондонлиларга муваффақият ва тараққиёт исташга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).** Биз сизларга ҳам тинчликни мустаҳкам ва бузилмас қилиш йўлидаги, халқлар ўртасидаги муносабатларни эса самимий ва қардошлик муносабатлари қилиш йўлидаги олижаноб интилишингизда муваффақият тилаймиз. **(Қарсаклар).**

Яшасин Совет Иттифоқи ва Буюк Британия халқлари ўртасида дўстлик! **(Давомли қарсаклар).**

Кенгаш мажлислар залидаги қабул маросими тамом бўлганидан кейин Н. А. Булганин, Н. С. Хрушчев ва уларнинг ҳамроҳлари Бентуич хоним блан ва Лондон графлиги кенгашининг бошқа раҳбарлари блан биргаликда Каунти Холл салонларига ўтдилар. Буерда уларга кенгаш органларининг ишини ва муваффақиятларини ёритиб берадиган иллюстратив виставка кўрсатилди. Улар Лондон муниципал районларининг мэрлари блан таништирилди. Каунти Холлнинг катта қабулхонасида Н. А. Булганин, Н. С. Хрушчев ва Лондоннинг муниципал арбоблари ўртасида суҳбат бўлди.

Қабул маросими тамом бўлгандан кейин совет раҳбарлари ўз резиденцияси «Клэридж» отелига қайтиб келдилар.

Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчевнинг Бирмингамда бўлиши

ЛОНДОН, 23 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин ва СССР Олий Совети Президиумининг А'зоси Н. С. Хрушчев бугун эрта блан самолётга тушиб Лондондан Бирмингамга жўнаб кетдилар. Бирмингам катталиги жиҳатидан Англиянинг иккинчи шаҳри бўлиб, йирик саноат марказидир.

Лондон аэропортида совет меҳмонларини транспорт ва граждан авиацияси министри Уоткинсон, савдо министри Торникрофт, Англия авиация компанияси «Бритиш оверсис эйруэйс корпорейшн» правлениесининг вакили Томас ва аэропорт коменданти д'Альбиак кутиб олдилар.

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев ўртоқлар ҳамда уларнинг ҳамроҳлари транспорт ва граждан авиацияси министри Уоткинсоннинг таклифига мувофиқ, Англиянинг пассажирлар қатнайдиган тўрт моторли турбовинтли энг янги самолёти «Британия»ни тамоша қилдилар.

Шундан кейин меҳмонлар Англия ҳукумати томонидан ўз ихтиёрларига топширилган тўрт моторли «Вайкаунт» самолётига чиқдилар. Улар соат 11 да (Москва вақти блан соат 13 да) Бирмингамга учиб кетдилар.

* * *

БИРМИНГАМ, 23 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев ўртоқлар соат 11 дан 45 минут ўтганида Лондондан Бирмингамдаги Элмдон аэродромига келдилар.

Буюк Британия савдо министри П. Торникрофт ва Буюк Британиянинг СССРдаги элчиси У. Хэйтер совет меҳмонларининг бу сафарида уларга ҳамроҳ бўлиб келдилар. Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев блан бирга СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, ташқи савдо министрининг ўринбосари П. Н. Кумикин, академик А.Н. Туполев ва академик И. В. Курчатов ва совет раҳбарларининг сафарида уларга ҳамроҳ бўлган бошқа кишилар ҳам келдилар.

Аэродромда совет меҳмонларини Бирмингам мэри Л. Гибсон кутиб олди. Меҳмонлар Л. Гибсон блан биргаликда Бирмингамнинг марказида жойлашган муниципал кенгашга қараб йўл олдилар. Автомобильлар Англиянинг энг йирик индустриал маркази бўлган Бирмингам шаҳрининг атрофидаги қадимий шаҳарчалардан ўтдилар. У ерда мамлакатдаги металлургия ва химия корхоналарининг ҳамда оғир ва транспорт машинасозлиги корхоналарининг талайгина қисми жойлашган. Бирмингамнинг марказигача олиб борадиган йўлларнинг деярлик ҳаммасида ва хусусан Муниципал Кенгаш биносига туташган кўчаларда шаҳарнинг кўп аҳолиси совет меҳмонларининг келишини кутиб турар эди. Кутиб олучиларнинг кўплари Булганин блан Хрушчев ўртоқларни хурсандчилик блан табрикладилар. Муниципал Кенгаш олдидаги майдонда беш мингга яқин киши тўпланди.

Муниципал Кенгашнинг залларидан бирида совет меҳмонлари шарафига граждан қабул маросими ўтказилди. Бирмингам лорд-мэри А. Л. Гибсон муниципал кенгашнинг а'золари ва маҳаллий жамоат ташкилотларининг ҳамда савдо-саноат доираларининг ва касаба союзларининг вакиллари ҳозир бўлган бу маросимда Н. А. Булганинга ва Н. С. Хрушчевга қарата табрик нутқи сўзлади.

* * *

БИРМИНГАМ, 23 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** 23 апрельда Бирмингам Муниципал Кенгашининг залларидан бирида Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев ўртоқлар шарафига граждан қабул маросими ўтказилганлиги тўғрисида хабар берилган эди. Бирмингам лорд-мэри А. Л. Гибсон Кенгаш а'золари ва маҳаллий жамоат ташкилотларининг, касаба союзлар ҳамда савдо-саноат доираларининг вакиллари ҳозир бўлган бу маросимда Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев ўртоқларга қарата табрик нутқи сўзлади.

Лорд-мер А. Л. Гибсоннинг табрик сўзи

А. Л. Гибсон совет меҳмонларига шаҳар аҳолисининг самимий саломини топширди. Шаҳар аҳолиси, деди у, бу визитдан ўзини жуда хурсанд деб ҳисобламоқда. А. Л. Гибсон Бирмингам Муниципал Кенгаши блан Совет Иттифоқи ўртасида ўрнатилган мустаҳкам алоқалар тўғрисида, жумладан ўтган йилнинг август ойида Свердловскка ва Москвага қилган сафари тўғрисида гапирди.

Мен шунга аминманки, деди лорд-мэр, бизнинг шаҳримиз блан сизнинг мамлакатингиз ўртасида ўрнатилган ана шу алоқалар ҳар иккала мамлакат ўртасидаги мустаҳкам ҳамжиҳатликни вужудга келтиришда ўз ролини ўйнайди. Бирмингамда яшовчи барча кишилар ана шу ҳамжиҳатликни истайдилар ва унинг мустаҳкам дўстликка айланишини умид қиладилар. **(Қарсаклар).** Менинг фикримча, Совет Иттифоқи халқи блан Англия халқи ўртасида ҳамжиҳатликни ривожлантириш соҳасида зўр ғайрат блан қилаётган ишларимиз ғоят мазмундор шу сафарингизда Бирмингамга келишингиз учун ҳам сабаб бўлди. Аммо, биз ҳукумат бошлиқлари ва маҳаллий бошқарма органлари ўртасида алоқа ўрнатилиши блан бирга ҳар иккала мамлакатимиз халқлари ўртасида ҳам янада кенг алоқалар ўрнатилишини истаймиз. **(Қарсаклар).**

Лорд-мэр сўзининг охирида Бирмингам аҳолиси Совет Иттифоқи халқига нисбатан яхши ният блан қараётганлигини та'кидлади. А. Л. Гибсон шуерда ҳозир бўлган кишиларнинг қарсаклари остида: «Бирмингамга хуш келибсиз!» деб хитоб қилди.

А. Л. Гибсон совет раҳбарларининг Бирмингамга қилган визити тинчликнинг мустаҳкамланишини та'минлайоладиган ўзаро ҳамжиҳатлик муҳитини вужудга келтиришга ёрдам беради, деб ишонч билдирди.

Н. А. Булганин жавоб нутқи сўзлади.

Н. А. Булганин сўзи

Ўртоқ Н. А. Булганин лорд-мэрнинг, лорд-мэр коллегаларининг ва жамоатчилик вакилларининг самимий дўстона кутиб олганликлари учун ўз номидан ва Н. С. Хрушчев номидан ташаккур изҳор қилди ҳамда уларга совет халқи номидан, хусусан свердловсклилар номидан салом топширди. Бирмингам гражданлари блан свердловсклилар ўртасида мустаҳкам дўстлик муносабатлари ўрнатилган. Шуерда ҳозир бўлган кишилар Н. А. Булганиннинг ана шу сўзларини қарсаклар блан кутиб олдилар.

Н. А. Булганин сўзини давом эттириб, бундай деди: Бирмингам Совет Иттифоқи аҳолисига Англиянинг шуҳрат қозонган саноат шаҳри сифатида, ўтган жаҳон урушида юксак қаҳрамонлик кўрсатган шаҳар сифатида яхши ма'лумдир. Совет халқи умумий душманимиз устидан ғалаба қозониш учун бирмингамлилар зўр ғайрат блан меҳнат қилганликларини эсда тутади. Бизнинг Совет Иттифоқимизда қаҳрамон шаҳарлар: Севастополь, Ленинград, Сталинград ва бошқа шаҳарларнинг номлари машҳурдир. Душман жуда қаттиқ бомбардировка қилганига қарамай, ғалаба иши учун фидокорона меҳнат қилган Сизнинг Бирмингам шаҳрингиз ҳақли суратда қаҳрамон шаҳар деб аталаолади. **(Қарсаклар).** Шаҳрингизнинг гражданлари уруш йилларида кўп иш қилдилар ва тинчлик йилларида ҳам яхши ишлаб келмоқдалар.

Н. А. Булганин Бирмингам муниципал ма'мурлари блан совет кишилари ўртасида ўрнатилган актив алоқаларни табриклади. Инглиз ва совет халқлари ўртасида алоқаларни кенгайтириш, деди сўзини давом эттириб Н. А. Булганин, яхши ташаббусдир, бу иш тинчликни мустаҳкамлаш учун курашга ёрдам беради. Тинчлик учун кураш — муқаддас ишдир. Барча халқлар тинчликни ва дўстликни истайдилар. Ҳечким урушни истамайди. **(Қарсаклар).**

Н. А. Булганин айтдики, совет раҳбарларининг Англияга қилган визитидан кузатилган мақсад — ана шу мамлакат блан дўстликни мустаҳкамлашга, умумий тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам беришдан иборат.

(ОХИРИ ИККИНЧИ БЕТДА).

Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчевнинг Англияда бўлиши

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА).

Сўнгра, Н. А. Булганин қуйидагиларни айтди: Бизнинг мамлакатларимиз ўтмишда бир-бирлари блан яхши муносабатда бўлган эдилар. Аммо, иккинчи жаҳон урушидан кейин бизнинг ўртамизда бир-бирларимизнинг фикрларимизни ма'лум даражада тўлиқ тушунмаслик каби ҳол рўй берди, бизнинг муносабатларимизда совуқчилик пайдо бўлди. Қандай ҳоллар рўй берганлигини ва бунга сабаб нима эканлигини ҳозир суриштириб ўтирмайлик. **(Қарсаклар).** Бунда у томоннинг ҳам, бу томоннинг ҳам бирор айби бўлса керак. Биз ана шу совуқчиликни тугатишга, мамлакатимиз блан Буюк Британия ўртасида яхши муносабатлар ўрнатишга ҳаракат қилиш учун Англияга келдик. **(Қарсаклар).**

Н. А. Булганин ишонч билдириб айтдики, СССР ва Англия дўст бўлиб яшаш, тинч-тотув яшаш ҳамда барча соҳаларда—маданият соҳасида, давлат муносабатлари соҳасида, савдо-сотиқ соҳасида ўзаро манфаат келтирадиган ҳамкорлик ўрнатиш имкониятига эгадир.

Н. А. Булганин сўзининг охирида бундай деди: Бизга ҳам, сизларга ҳам яхши ма'лумки, Англияда бизнинг бу визитимизга ҳамма ҳам бирхил қараётгани йўқ, сизнинг мамлакатингиз блан яхши муносабатларни тиклаш йўлидаги интилишимиз ҳаммага ҳам бирхил ёқаётгани йўқ. Аммо, мен шунга аминманки, инглиз халқининг кўпчилиги, бизлар каби, Англиянинг давлат арбоблари каби мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни яхшилашни истайди. Яшасин Буюк Британия ва Совет Иттифоқи халқлари! Яшасин Англия-Совет дўстлиги!

Н. А. Булганиннинг охирги сўзлари гулдурос қарсаклар блан кутиб олинди.

Муниципал кенгашда қабул маросими тамом бўлганидан кейин Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев лорд-мэр А. Л. Гибсон блан биргаликда автомобильларга тушиб, Бирмингам шаҳрининг атрофидаги Касл Бромуичга бордилар. Буерда Британиянинг ҳар йили Бирмингам савдо палатаси томонидан ташкил қилинадиган традицион саноат виставкаси очилди.

Шаҳарнинг уруш вақтидаги хароба излари ҳали ҳам сақланиб қолган районлари орқали ўтганда Бирмингам аҳолисининг жуда кўп группалари совет раҳбарларини кутиб олдилар. Жам'и неча ўн минглаб бирмингамлилар совет меҳмонларини кутиб олиш учун кўчаларга чиқдилар.

Виставка территориясида совет раҳбарларини Бирмингам савдо палатасининг раиси Эрик Клейсон ва шаҳардаги савдо-саноат доираларининг бошқа вакиллари кутиб олдилар.

Меҳмонларни Британия саноат виставкасининг асосий қисмидан олиб ўтдилар. Виставканинг ана шу асосий қисми дун'ёда энг йирик деб ҳисобланган бирқаватли виставка павильонларидан бирига жойлашган. Бу павильонда Англия машинасозлик ва приборсозлик саноатидаги турли тормоқларнинг маҳсулотлари ва уй-рўзғор буюмлари, шу жумладан, ана шу ишлабчиқариш тормоқларининг энг яхши маҳсулотлари ва ютуқлари кўрсатилган.

Шундан кейин виставка павильонларидан бирида лорд-мэр А. Л. Гибсон ва Бирмингам савдо палатасининг раиси Э. Клейсон Британия саноати виставкасининг расмий суратда очилиши шарафига зиёфат берди. Зиёфатда Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев ўртоқлар ҳамда Буюк Британия савдо министри П. Торникрофт фахрий меҳмон бўлдилар. Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчевнинг ана шу сафаридаги ҳамроҳлари ва Бирмингам савдо-саноат доираларининг вакиллари ҳам ҳозир бўлдилар.

Зиёфат тамом бўлганидан кейин Бирмингам лорд-мэри ва савдо палатасининг раиси 1956 йилги Британия саноат виставкасини очиқ деб э'лон қилдилар. Буюк Британия Қироличаси ва СССР Олий Совети Президиумининг Раиси соғлиғига қадаҳлар кўтарилди.

Лорд-мэр А. Л. Гибсон ўз нутқида Буюк Британиядаги энг муҳим саноат виставкасини очиш Совет Иттифоқи раҳбарларининг буерга келиш пайти блан бир вақтга тўғри келганлиги муҳим эканлигини та'кидлади. Мен, деди лорд-мэр, бизнинг мамлакатимиз каби мамлакат яшаш учун товарларни экспорт қилиши керак ва у бутун дун'ёдаги харидорларга ўз товарларини кўрсатиш учун ҳарқандай имкониятдан фойдаланиш лозим, деган фикрдаман ва саноатимиз ҳамда савдомизнинг раҳбарлари ҳам худди шундай фикрдадир, деб ишонаман.

Бугун Бирмингамда очилган виставка, деб сўзини давом этдирди лорд-мэр, Англия саноати ва инглиз ишчиларининг яхши товарлар ишлаб чиқараолганини кўрсатади. Товарларимизни сотиш ва хусусан чет элларга чиқариб сотиш биз учун проблемадир. Жаҳон бозорларида конкуренция кучайиб бормоқда. Кўп мамлакатлар уруш даврининг вайронгарчиликларини йўқотиб, ўзларини ўнглаб олган бир пайтда, шу вақтгача қолоқ бўлиб келган мамлакатлар эса индустриал мамлакатларга айланаётган бир пайтда ана шу конкуренция бизга яна таҳдид қилмоқда. Менинг фикримча, бу конкуренция ҳозирги катта ярмаркамизнинг аҳамиятини янада оширади.

Бирмингам лорд-мэри виставкага ўз маҳсулотларини қўйган фирмалар заказлар олишга ҳаракат қиладилар, деб умид билдирди. Лорд-мэр бундай деди: Ҳозирги вақтда экспорт қилиш ва экспорт учун заказлар қабул қилиш Буюк Британия учун ҳарқачондагидан кўра заруррoқ ватанпарварлик бурчи бўлиб қолди.

Зиёфатда Н. С. Хрушчев Совет Иттифоқи блан капиталистик мамлакатлар ўртасидаги савдо муносабатлари проблемаси ҳақида нутқ сўзлади. Шуерда ҳозир бўлган кишилар Н. С. Хрушчевнинг нутқини зўр қизиқиш блан тингладилар. Унинг нутқи кўп марта қарсаклар блан бўлиниб турди.

Н. С. Хрушчев нутқи

Лорд-мэр жаноблари, савдо палатасининг раиси жаноблари, жаноблар!

Бизни самимий кутиб олганликларингиз учун сизларга ташаккур айтишга, шунингдек лорд-мэрнинг рафиқасига ҳамда савдо-саноат доираларининг бу ерда ҳозир бўлган ҳамма намояндаларига, Бирмингам шаҳри жамоатчилигининг вакилларига бизни шунчалик ҳурматлаганликлари учун миннатдорчилик изҳор этишга ижозат берингиз.

Сизнинг бу виставкангиз яхшига ўхшайди. Биз виставка тўғрисида матбуотда ёзилган мақолаларни ўқиб, уни яхшироқ билиб олишга ҳаракат қиламиз. Москвага борганимизда биздан виставкада бўлдингизми деб сўрашса, биз, — Ҳа, бўлдик деб жавоб берамиз. Агар биздан: шу виставкада қандай яхши нарсаларни кўрдингиз, деб сўрашса, биз кўп кишиларни кўрдик, лекин, афсуски, экспонатларни кўрмадик, деб айтамиз. Мен бу гапларни ўпкалаш тарзида айтаётганим йўқ, балки сизларнинг виставкангизни кўриб чиқиш учун имкон берарлик даражада вақтимиз бўлмаганлигини айтмоқчиман. Менинг фикримча, сизлар виставкангизга қўйилган нарсаларнинг ҳаммасини бизга кўрсатмоқчи бўлдингиз. Биз совет элчисидан ва элчихонамизнинг ходимларидан виставка блан яхшилаб танишиб чиқиб, ўз таассуротларини бизга хабар қилишларини илтимос қиламиз.

Биз энг яхши ниятлар блан сизларнинг мамлакатингизга келганмиз. Шунинг учун ҳам Буюк Британия ҳукумати ва инглиз халқи бизларга нисбатан қилаётган меҳмондўстлигига жуда хурсандмиз. Одамларнинг кўзларига, чеҳраларига қараб уларнинг кайфиятини билиб оладиган киши Англиянинг оддий кишилари бизнинг келишимиздан хурсанд эканлигини пайқаб олмаслиги мумкин эмас. Мен ўзим блан Н. А. Булганиннинг шахсига нисбатан бўлган э'тиборни кўпиртириб айтмоқчи эмасман. Лекин биз улуғ ва ажойиб мамлакатнинг — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг вакилларимиз. Сизлар бизни севасизми, ёки севмайсизми, барибир бундан Совет Иттифоқининг мавжудлигига мутлақо халал етмайди.

Лекин бу ерда матбуот вакиллари менга бундай дейишлари мумкин:

— Сиз нега, инглиз халқи бизнинг келишимизга хурсанд деб айтаяпсиз? Халойиқ орасида сизларнинг келишингизни ма'қулламайдиган айрим гаплар айтилганлигини ахир эшитмадингизми? Ҳа, мен буни эшитдим, Совет Иттифоқига нисбатан нодўстлик сўзлари рус тилида ёзиб қўйилган иккита плакатчани ўз кўзим блан кўрдим. Мен ҳатто, халойиқ орасидан қандайдир бир шахснинг бизга мушт ўхталганлигини ҳам кўрдим. Аммо мен унга мана бундай ишора қилдим (Н. С. Хрушчев бармоқлари блан пешонасига доира чизгандек имо қилади, одатда, бировга «ақлинг йўқ экан» деб айтилмоқчи бўлса шундай ишора қилинади). Мен унинг фикрини тушундим, у ҳам менинг нима демоқчи бўлганлигимни яхши тушунди. Бу тўғрида нима дейиш мумкин? Руслар бундай ҳолларда: «Ҳар тўкисда бир айб» дейишади. Ҳатто бир ота-онадан туғилган болаларнинг ҳаммаси ҳам ақл-фаросатли бўлавермайди. Эҳтимолки, бу бефаросатлар ҳатто сизларнинг оилангиздан ҳам эмасдир.

Бизга мушт кўрсатганларга шуни эслатиб ўтмоқчиманки, бунақа усул илгари ҳам ишлатилган эди. Бизда, «касални яширсанг, иситмаси ошкора қилади» деган мақол бор, шунинг учун ҳам ҳақ гапни дангал айтиш керак. Октябрь революциясидан кейин бизнинг мамлакатимизда бизга мушт кўтариб келганлар кўп бўлди — Шимолда бизга инглиз интервенциячилари, Шарқда Америка ва Япония интервенциячилари, Одессада француз интервенциячилари, Украинада — немис интервенциячилари мушт кўрсатган эдилар. Аммо, рус халқи ўз Ватанини ҳимоя қилиб, интервенциячиларни улоқтириб ташлади.

Гитлер ҳам бизга мушт кўтариб кўрган эди, бунинг оқибати нима бўлганлиги сизларга яхши ма'лум. Демак, мушт ишлатиш методи бизга тўғри келмайди.

Ақл кирадиган ва мушт кўрсатмайдиган пайт келмадимикин. Савдо-сотиқ қилмоқ учун, халқлар ўртасида яхши муносабатлар ўрнатмоқ учун ақл ишлатиш керак, аммо муштлашмоқ учун унча ақл керак бўлмайди.

Биз сизларнинг мамлакатингизга душманлик ва бадгумонлик ёйиш учун эмас, балки яхши ниятлар блан келганмиз. Биз Буюк Британиянинг Бош Министри ҳурматли Антони Иденнинг таклифига биноан дўстона визит блан келганмиз, бунинг учун ундан миннатдормиз. Биз Англиянинг давлат арбоблари блан музокаралар олиб бормоқдамиз. Музокаралар дўстона тарзда ўтмоқда, лекин ба'зан ҳийли кескин ва дангал гапларни айтмоқдамиз, шундай бўлса ҳам, биз суҳбатларимизнинг ижобий натижалар беришига астойдил аминмиз. Лекин ўртамизда тўла равишда келишувга дарҳол эҳтимолки эришиб ҳам бўлмас, чунки муносабатларни йўлга қўйишга қараганда, муносабатларни бузиб қўйиш осонроқ. Аммо, кўпгина тўсиқларни олиб ташлармиз ва халқларимиз ўртасида дўстликка айланиб кетадиган муносабатлар учун яхши негиз қурурмиз деб ўйлаймиз.

Мен бу ерда шаҳрингизнинг раҳбарлари ва савдо-саноат доираларининг намояндалари борлигидан фойдаланиб сизларга шуни айтмоқчиманки, дўстона муносабатларни йўлга қўйишда савдо-сотиқ асос бўлади. Биз Совет Иттифоқи блан Буюк Британия ўртасида, шунингдек бошқа мамлакатлар блан ҳам савдо муносабатларини ривожлантиришни истаймиз.

Бизга, — ҳозир ҳам савдо-сотиқ қилаяпсиз-ку, дейишади. Лекин ижозатингиз блан бундай савол бераман: — Бу савдо-сотиқ қандай асосда олиб борилмоқда? Бир мисолни олиб кўрайлик. Сизлар биздан крабларни сотиб олаверсангиз-у, аммо бизга фақат селёдка сотаверсангиз, бу чинакам савдо-сотиқ бўлмайди. Дуруст, бизнинг крабларимиз яхши, сизларнинг селёдкангиз ҳам чакки эмас. Лекин ўзларингиз ўйлаб қаранг, аҳир буни чинакам савдо-сотиқ деб бўладими? Бу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Бизни камситадиган шартлар блан бизга ана шунақа савдо-сотиқ қилишни таклиф қилишаяпти. СССРни камситиш бизнинг нафсониятимизга тегмаслиги мумкин эмас, мамлакатимизнинг фазилатини камситмаслиги мумкин эмас, шунинг учун ҳам биз шунга яраша муомала қиламиз. Равшандирки, бунақа савдо-сотиқ мамлакатлар ўртасида яхши муносабатлар ўрнатишга ёрдам бераолмайди. Модомики, савдо-сотиқ соҳасидаги камситиш йўқотилмас экан, қуролсизланиш тўғрисида жиддий гапириш қийин. Савдо-сотиқни ривожлантириш — мамлакатларимиз ўртасида ишончсизликни йўқотмоқ ва ҳамжиҳатлик ўрнатмоқ учун қулай негиз яратишнинг асосидир, шу негиз бўлмаса, қуролсизланиш проблемасини ҳал қилишда муваффақиятга эришиб бўлмайди.

Ба'зи сиёсатдонлар бундай дейишаяпти: башарти уруш бўлиб қолса-чи, стратегия товарлари блан савдо-сотиқ қилиш хатарли эмасми? Стратегия товарлари қандай товарлар? Бу саволнинг жавоби нуқтаи назарга боғлиқдир. Масалан, ёғни ҳам яхши стратегия товарлари қаторига қўшиб қўйиш мумкин. Бизнинг фикримизча, бунақа нуқтаи назардан воз кечиш ва чинакам савдо-сотиқни авж олдириб юбориш керак. Харидори бўлган молларни сотавериш керак. Хоҳламасангиз — тўпларингизни, самолётларингизни, кемаларингизни бизга сотмай қўяқолинг, шуни ҳам айтиш керакки, техника ҳозиргидек тараққий қилиб бораётган бир пайтда бунақа моллар тез эскириб қолади. Кеча яхши бўлган нарса, эртага эски бўлиб қолади. Бу — ҳарбир кишига аёндир.

Авиация тараққиётини олиб кўринг. Агар сизлар, Совет Иттифоқи авиация қурилишида биздан кейинда қолаётир, деб ўйласангиз хато қиласиз. Бугун бизга Англиянинг энг янги конструкциядаги тўрт моторли пассажир самолётини кўрсатишди. Яхши самолёт экан. Бизга айтишларига қараганда, бу самолёт 90 кишини кўтариб учаолар экан. Бизнинг ҳаммага ма'лум авиация конструкторимиз академик Туполев 170 кишини кўтариб учадиган самолёт ишлаяпти. Бу самолёт ҳам тўрт моторли бўлади. Биз 47 кишини кўтариб учадиган тўрт моторли самолётга тушиб Лондондан Бирмингамга учиб келдик. Бу ҳам яхши самолёт, соатига 500 километр тезлик блан учар экан. Пассажир ташийдиган совет «Ту — 104» реактив самолёти икки моторлик самолёт бўлиб, 50 кишини кўтариб, соатига 800 километрдан кўпроқ тезлик блан учади.

Техниканинг бошқа турларини ривожлантиришда орқада қолаётирмиз деб ўйламоқ учун асос йўқ. Шу нарса фактки, водород бомба биринчи марта Совет Иттифоқида самолётдан ташлаб портлатилди, ваҳоланки, бор ма'лумотларга қараганда, АҚШда водород бомба фақат ма'лум асбоблар ёрдами блангина портлатилган ва ҳозир у ерда термоядро қуролини янги синовлардан ўтказишга тайёргарлик кўрилаётган экан. Менимча, биз ракета қуролини ривожлантиришда ҳам кейинда қолганимиз йўқ.

Бу гапларни айтишимдан мақсад нима? Бу гапларни мен бировларни қўрқитиш учун айтаётганим йўқ. Биз қурол-яроғларни камайтиришга, атом ва водород қуролини тақиқлашга тарафдор бўлиб келдик ва ҳали ҳам тарафдормиз. Биз бу масалада ўзимизнинг конструктив таклифларимизни киритдик. Бу хусусда бу ерда гапиришимдан муддао шуки, савдо-сотиқ қилиш соҳасида қўйилган чекланишларнинг ҳечбири Совет Иттифоқида техниканинг ривожланишини тўхтатиб қўймаганлигини, тўхтатиб қўйиши ҳам мумкин эмаслигини эслатиб ўтмоқчиман, холос. Хўш, бундан қандай хулоса чиқармоқ керак? Савдо-сотиқ қилиш керак. Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда бўлган тўсиқларнинг ҳаммасини фақат савдо-сотиқни кенг ривожлантириш олиб ташлаши мумкин.

Англиянинг ишлабчиқариш маданияти бизга ма'лум: масалан, сизларда станоксозлик яхши ривожланган. Бизнинг мамлакатимиз сизлардан станоклар сотиб олиши мумкин бўлур эди. Бу эса, сизларга ҳам, бизларга ҳам манфаатли бўлур эди. Биз ўзимизга керакли ба'зи станокларни ишлаб чиқаришга куч сарф қилиш ўрнига шу станокларни сизлардан сотиб олишимиз, сизларга яхши заказлар беришимиз мумкин бўлур эди. Аммо, сизлар бизларга станоклар сотмаётганликларингиз учун биз шу станокларни ўзимизда ишлаб чиқаришни ташкил этишга мажбурмиз. Албатта, бу нарса шу станокларни ишлаб чиқаришни ташкил этишга қўшимча харажатлар сарфлашни талаб қилади, лекин биз ҳарқандай қилиб бўлса ҳам ўзимизга керакли станокларни ишлаб чиқарадиган бўламиз, аммо сизлар саноатингиз учун фойдали заказлардан маҳрум бўлиб қоласиз.

Бизнинг совет кишиларимиз яхши-яхши нарсалар ишлаб чиқариш мумкинлигига эндиликда шубҳаланадиган киши бўлмаса керак. Маҳорат жиҳатидан, ҳам ўқув жиҳатидан ҳам, ихтиро' қилиш жиҳатидан ҳам бизнинг одамларнинг камчил жойи йўқ. Сизлар рус ёзувчиси Лесковнинг «Чапақай» деган ҳикоясини ўқиганмисиз ёки ўқимаганмисиз, буни билмайман. Шу ёзувчи қадим замонларда пўлатдан худди бурганинг айнан ўзини ясаб, шу бургани рус подшосига совға қилиб топширган инглиз усталарини яхши тасвирлаб берган. Рус подшоси инглизларнинг моҳирлигига қойил қолган, шунинг учун ҳам у бундан кўра ҳам мукаммалроқ нарса ясайдиган энг яхши рус усталарини топиб келишни буюрган. Ниҳоят, Тулада Чапақай деган моҳир уста топилган, у мана шундай нарса ясаб беришга киришган. Хўш, у нимани ясади денг? Ўша уста бурганинг оёғини тақалаб қўйибди ва шундай қилиб, шу қадар нозик ишни бажарибдики, ўша бурганинг оёғидаги тақани фақат катталаштирадиган ойна орқали кўриш мумкин экан.

Ёзувчи рус моҳир усталарининг шу тахлитда тасвирлаган. Бу ҳикояда муболаға унчалик кўп эмас деб ўйлайман. Бизнинг меҳнатсевар ва талантли халқимиз ҳарқандай машинани ясаб бераолади ва ҳақиқатан ҳам ясаб бермоқда. Бошқа мамлакатлар бизга керакли машиналарни сотмас эканлар, биз ўзимизга керакли машиналарнинг ҳаммасини ўзимиз ишлаб чиқараверамиз.

Савдо-сотиқни ривожлантириш бизларга ҳам, сизларга ҳам манфаат етказади. Сизлар, бу нарса савдо-саноат доираларининг вакиллари бўлган бизга боғлиқ иш эмас, бу ишда кўп нарса ҳукуматга боғлиқ, деб айтишингиз мумкин. Ҳукумат эса — биз бошқа давлатлар блан иттифоқчилик муносабатларида турибмиз ва Совет Иттифоқи блан савдо-сотиқ қилишда чекловчи тадбирлар жорий этишга мажбурмиз, деб айтиши мумкин. Бу блан қандайдир баҳоналар занжири келиб чиқади. Бу занжирни узиб ташлашга тўғри келади. Буни қандай қилишни эса, ўзларингиз ўйлаб кўринг.

Сизларнинг меҳмондўстлигингиз учун яна бир марта ташаккур айтишга ижозат берингиз. Биз Буюк Британия ҳукумати блан музокараларни давом этдираверамиз. Масалаларнинг ҳаммасини бирданига ҳал қилишимиз мумкин эмас, лекин биз яхши негиз солишга интилаверамиз. Мамлакатларимиз ҳечқачон бир-бири блан урушмасин, деган астойдил ниятимиз бор. Биз ҳечким блан урушишни истамаймиз.

Ўтмишда халқларимиз неча марталаб бир сафда туриб—Наполеонга ҳам қарши, биринчи жаҳон урушида ҳам, иккинчи жаҳон урушида ҳам умумий душманга қарши курашганлар. Лекин ўтмишда, мана шу урушлар тамом бўлгандан кейин муносабатлар бузилабошлаган ҳоллар неча марталаб содир бўлган. Бундан душманлар фойдаланганлар, улар қуролланиб олиб яна уруш бошлайверганлар. Биз кўпроқ донолик кўрсатишимиз ва янги уруш бошланишига йўл қўймаслигимиз лозим. Биз Совет Иттифоқи блан Буюк Британия ўртасида дўстона муносабатларни мустаҳкамлашга қат'ий тарафдормиз. Сизларга муваффақиятлар тилаймиз, инглиз халқига бахт ва равнақ тилаймиз.

Буюк Британия савдо министри П. Торникрофт ҳам қисқача нутқ сўзлади.

Соат 15 дан кейин Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев Саноат виставкасидан чиқиб, Бирмингамдаги Элмдон аэропортига қараб йўл олдилар ва Буюк Британия король ҳарбий-ҳаво кучларининг оғир бомбардировкачи самолётлари базасини кўриш учун бу аэропортдан Мархэмга (Норфолк графлиги) учиб кетдилар.

Н. А. БУЛГАНИН ВА Н. С. ХРУШЧЕВ АНГЛИЯНИНГ ҲАРБИЙ-ҲАВО БАЗАСИНИ БОРИБ КЎРДИЛАР

ЛОНДОН, 23 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** Соат 16—05 минутда Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчев ва уларнинг ҳамроҳлари «Вайкаунт» самолётида король ҳарбий-ҳаво кучлари оғир бомбардировкачиларининг Мархэмдаги (Норфолк графлиги) базасига келдилар.

Базада совет раҳбарларини Буюк Британия авиация министри Н. Берч, король ҳарбий-ҳаво кучлари штаби бошлиғининг ўринбосари авиация бош маршали Р. Айвело—Чэпмен, король ҳарбий-ҳаво кучлари бомбардировкачи авиациясининг қўмондони авиация маршали Г. Бродхэрст, авиация вице-маршали Л. Боуэр, авиация вице-маршали С. Бафтон ва король ҳарбий-ҳаво кучларининг бошқа генераллари ҳамда офицерлари кутиб олдилар. Аэродромда фахрий қоровул саф тортиб турди.

Авиация министри Н. Берчнинг таклифига мувофиқ совет меҳмонлари аэродромда тўрт моторли реактив оғир бомбардировкачи «Велиант» самолётларидан, икки моторли ўртача катталикдаги реактив бомбардировкачи «Канберра» самолётларидан ва энг янги реактив қирувчи «Хантер» самолётларидан иборат бир группа самолётларни томоша қилдилар. Шундан кейин, инглиз учучилари олтита бомбардировкачи «Канберра» самолётларининг группа бўлиб парвоз қилишини совет меҳмонларига кўрсатдилар.

Сўнгра, Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев ҳамда уларнинг ҳамроҳлари базанинг шахсий состави учун ташкил қилинган клубни, оддий состав овқатланадиган ошхонани бориб кўрдилар, ҳарбий хизматчи капрал Дерек Раймонднинг квартирасида бўлдилар.

Совет раҳбарлари жўнаб кетиши олдидан инглиз учучилари Мархэм базасида ўзларининг учучилик маҳоратларини намойиш қилдилар. Лейтенант П. Байрот қўмондонлигидаги тўртта қирувчи «Хантер» самолёти парвоз қилишда жуда юксак маҳорат кўрсатди.

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев базадан учиб кетишлари олдидан авиация министри Н. Берчни ва корол ҳарбий-ҳаво кучлари штаби вакилларини учиш техникасини намойиш қилиб кўрсатишда қатнашган учучиларнинг жуда яхши тайёрланганлиги блан табрикладилар.

Совет раҳбарлари авиация министри Н. Берчни ва Англия ҳарбий-ҳаво кучларининг старший офицерларини Тушинода ўтказиладиган авиация байрами кунига таклиф этдилар.

Соат 18 дан 25 минут ўтганда Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев ва уларнинг ҳамроҳлари Лондонга қайтиб келдилар.

* * *

ЛОНДОН, 23 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** Кечқурун Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев умум палатасида лейбористлар партияси ижроия комитети томонидан ўзлари шарафига берилган зиёфатда ҳозир бўлдилар.

«Н. А. БУЛГАНИН ВА Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ АНГЛИЯГА ВИЗИТИ» НОМЛИ МАХСУС КИНОФИЛЬМ

21 апрельда Москва кинотеатрларида «Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевнинг Англияга визити» номли махсус кинофильм кўрсатилабошлади.

Экранда СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганинни ва СССР Олий Совети Президиуми А'зоси Н. С. Хрушчевни Москвадаги Белоруссия вокзалида ва Балтийск портида кузатиб қолиш вақтида олинган кадрлар кўрсатилади.

Фильмда Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевнинг Портсмут портига келишлари, Лондонга боришлари, Лондонда Виктория вокзалида уларни Буюк Британия бош министри сэр Антони Иден ва бошқа расмий шахсларнинг кутиб олиши кўрсатилади. Киноаппарат лондонлиларнинг Совет раҳбарларини самимий кутиб олганликларини кўрсатучи пайтларни суратга олган. Совет раҳбарларини Англия пойтахтининг кўчаларида минглаб киши табриклади.

Махсус кинофильмни совет ва инглиз кинохроникасининг операторлари суратга олганлар. (ТАСС).

Электр қувватини тежаб-тергаб ишлатайлик

Яқинда Округ офицерлар уйида Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва Ўзбекэнерго Энергосбити томонидан чақирилган саноат корхоналари вакилларининг электр қувватини тежаш масаласи юзасидан кенгаши бўлиб ўтди. Бу ерга областимиздаги саноат корхоналарининг директорлари, бош инженерлари, партия ташкилотларининг секретарьлари ва ишлабчиқариш новаторлари тўпландилар.

Кенгаш қатнашчилари Ўзбекэнерго бошқаручиси ўртоқ **М. И. Жеребцов**нинг «Тошкент область саноат корхоналарида электр қувватини тежаш тадбирлари» ҳақидаги докладини ҳамда Чирчиқ электрохимия комбинатининг бош инженери ўртоқ **И. И. Бурлаченко**нинг «Электрохимия комбинатида электр қувватини тежаш резервлари», Тошкент тўқимачилик комбинатининг бош инженери ўртоқ **Б. В. Костин**нинг «Технология процессларида электр қувватини тежаш», Ўзбекистон металлургия заводининг бош инженери ўртоқ **П. П. Трофимов**нинг «Прокат станларининг электр қуввати исте'мол қилишини рационаллаштириш» ҳақидаги қўшимча докладларини тингладилар ва муҳокама қилдилар.

Ўзбекэнерго системасига қарашли гидро ва ёқилғи электр станцияларининг коллективлари саноатни ҳамда аҳоли эҳтиёжларини тўлароқ қондириш мақсадида электр қуввати ҳосил қилишни тобора кўпайтирмоқдалар. Жумладан, Тошкент ТЭЦининг қуввати ўтган 5 — 6 йил ичида икки баравар оширилди. Комсомол, Товоқсой ГЭСларида қўшимча агрегатлар ўрнатилди, кўпгина станцияларда ишлабчиқариш процессларини такомиллаштириш, янги технологияни жорий қилиш ва бошқа тадбирларни амалга ошириш йўли блан электр қуввати ҳосил қилиш анча ортди. 1950 — 1955 йиллар мобайнида Ўзбекэнерго системасида электр қуввати ишлаб чиқариш 133 процентга ортди.

Докладчи ва қўшимча доклад қилган ўртоқлар ҳамда музокараларда қатнашганлар шу нарсани алоҳида та'кидлаб ўтдиларки, социалистик саноатимиз олдига қўйилаётган ғоят катта вазифаларни муваффақият блан амалга оширишда электр қувватидан ишнинг кўзини билиб, усталик блан фойдаланиш, уни қаттиқ қўллик блан тежаб-тергаб ишлатиш муҳим роль ўйнайди. Чунки ишлабчиқаришни янада такомиллаштириш, иш процессларини, даставвал кўп меҳнат талаб қилучи ва оғир ишларни комплекс механизациялаш ҳамда автоматлаштириш корхонани электрлаштиришга боғлиқдир.

Область саноат корхоналарининг коллективлари электр қувватини тежаб-тергаб ишлатиш учун бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, дастлабки натижаларни қўлга киритдилар. Л. М. Каганович номли паровоз-вагон ремонт заводининг, қоғоз, каноп-йигирув фабрикалари сингари корхоналарнинг энергетиклари ишлабчиқариш новаторлари блан ҳамкорликда ишлаб, ўтган йили ва 1956 йилнинг ўтган ойлари мобайнида кўп миқдорда электр қуввати тежадилар.

Каганович номли заводнинг бош энергетиги ўртоқ Козимиров кенгаш қатнашчиларига корхона энергетикларининг тажрибалари ҳақида сўзлаб берди. Электр хўжалигини тартибга солиш, технология процессларини такомиллаштириш, асбоб-ускуналарнинг бекор туриб қолишини, ҳамда уларнинг фойдасиз, бекорга ишлашини камайтириш ҳисобига бу завод коллективи ўтган йили 400 минг киловатт-соат электр қуввати тежади ва бу соҳадаги корхоналар коллективлари ўртасидаги социалистик мусобақада ғолиб чиқиб, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Узсовпрофнинг кўчма Қизил байроғини қўлга киритишга муваффақ бўлди.

Афсуски, кўпгина корхоналарда белгиланган ташкилий-техника тадбирларни амалга ошириш, рационализатор ва ихтиро'чиларнинг бу соҳадаги ташаббусини қўллаб-қувватлаш, электр қувватини кўплаб тежашга имкон берувчи ғоят катта резервлардан унумли фойдаланишга жиддий э'тибор берилмаётир. Шунинг оқибатида тўқимачилик комбинатида, хлодокомбинат, «Ташкенткабель», «Ташсельмаш», Чирчиқ электрохимия комбинати ва бошқа корхоналарда электр қуввати белгиланганидан анча ортиқ сарфланмоқда. **Жумладан,** «Ташсельмаш» заводида ўтган йили корхонанинг бир ой мудцат блан ишлашига етарли, шу йилнинг бир кварталида эса 7 — 8 кун ишлашига етарли электр қуввати ортиқча сарфланган. Бунга сабаб шуки, юқоридаги корхоналарда ишлабчиқаришни бир ме'ёрда ташкил этишга етарли э'тибор берилмаётир. Штурм блан ишлаш натижасида III декадада ойнинг I декадасига нисбатан 15—20 процент ортиқча электр қуввати сарфланмоқда.

Электр қувватидан рационал фойдаланишни белгиловчи асосий кўрсаткич — тайёрланаётган маҳсулотнинг ҳарбир единицасига сарфланаётган энергия миқдоридир. Броқ электр қувватини исте'мол қилишда турли корхоналарда турлича ўлчов белгиланган, техника жиҳатидан асосланган прогрессив нормалар суст жорий қилинмоқда.

Кенгаш қатнашчилари ўз навбатида Ўзбекэнерго раҳбарларига жиддий э'тирозлар билдирдилар. Янгийўл пахта тозалаш заводининг бош энергетиги Михайлов, «Ташкабель» заводининг бош энергетиги Игнатьев ва музокарада сўзга чиққан бошқа ўртоқлар Ўзбекэнерго раҳбарларини корхоналарни электр қуввати блан бир ме'ёрда та'минламаётганликлари учун қаттиқ танқид қилдилар. Шу йилнинг март ойида металлургия заводига 7 — 8 минут мобайнида электр қуввати берилмаган. Натижада технология режими бузилган ва прокат цехидаги агрегатлар 2 сутка тўхтаб қолган. Худди шундай аҳвол электрохимия комбинати ва бошқа корхоналарда ҳам юз берган.

Кенгаш қатнашчилари очиб ташланган камчиликларни тугатишни ва электр қувватини тежашнинг резервларидан унумли фойдаланишни кўзда тутучи зарур тадбирлар белгиланган қарор қабул қилдилар.

Ашула байрамига қизғин тайёрланмоқдалар

В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университетида ташкил этилган ҳаваскорлар тўгараги мунтазам ишлаб турибди. Тўгарак қатнашчилари (раҳбари ўртоқ А. Ил'ёсов) шу кунларда Ашула байрамига пухта тайёрланмоқдалар.

Тўгарак ҳаваскорларидан Маҳмуджон Нурматов «Зарафшон», «Баёт III», Тилаб Маҳмудов «Бахтли замонда», «Оқ олтин», Сафар Норматов «Партия ҳақида ёшлар қўшиғи», «Ҳануз», Жалолиддин Икромов «Янги ер ҳақида қўшиқ», «Далада байрам» музикали драмасидан Тоштемир арияси ва Маматов «Э сабо», «Тўлқин» ва бошқа ашулаларни ўрганиб олдилар. Тўгаракнинг чолғу ансамбли «Гулбаҳор», «Баҳорим», «Шодлик» куйларини чалишни, ашулачилар ансамбли «Партия ҳақида қўшиқ» хорини айтишни яхши ўргандилар.

Ҳ. УЗОҚОВ.

* * *

Чирчиқдаги Сталин номли электрохимия комбинати клубида ташкил этилган драма, хор, ашула ва рақс тўгаракларида 300 га яқин ҳаваскор қатнашмоқда. Ҳаваскорлар тўгаракларн ичида айниқса ўзбек ашула ва рақс ансамблининг иши диққатта сазовордир. Тўгаракнинг 30 га яқин иштирокчиси ўзбек ва рус совет композиторларининг энг яхши ашулаларини ўрганаётирлар. Тўгарак а'золаридан М. Туёқова, Ш. Абдураҳмонова, М. Бобоева, Ҳ. Акбаров ва бошқа ҳаваскорлар янги ашулаларни пухта ўрганиб олдилар. Бу йил Ашула байрамига комбинатдан 500 га яқин киши қатнашади.

Шаҳардаги химия ва гидроэнергетика техникумларида, пионерлар уйида, «Чирчиксельмаш», «Средазхиммаш» заводларида, тикучилик фабрикасида ҳам бадиий ҳаваскорлик тўгараклари Ашула байрамига тайёргарлик ишларини қизитиб юбордилар.

Т. УРУНОВ.

* * *

Тошкент шаҳридаги Н. Островский номли пионерлар саройида ташкил этилган бадиий ҳаваскорлик тўгараклари Ашула байрамига пухта тайёрланмоқда. Ўртоқ М. А. Шапиро раҳбарлик қилаётган 300 кишилик хор коллективи «Партия, слушай, родная», «Фестивальная песенка», «Тинчлик — бирлик аҳдимиз», А. Мақсудов раҳбарлигидаги халқ чолғу асбоблари оркестри ва якка хон ашулачилар «Куйлайман», хоразм халқ ашуласи «Қизгина», «Давр қўшиғи», «Баҳорим» ва бошқа халқ қўшиқ ҳамда куйларини ўрганмоқдалар.

А. С. Данилова ва Б. А. Арутюнова, И. И. Шинкоренко раҳбарлигидаги рус ва ўзбек хореография, вокаль тўгараклари рус ҳамда ҳинд халқлари дўстлигига бағишланган «Ҳинди руси бхай-бхай» ашуласини ўрганаётирлар. Бадиий ўқиш тўгараги а'золари (раҳбари ўртоқ Р. Тўхтаев) рус, ўзбек ва халқ демократияси мамлакатлари халқлари ўртасидаги дўстлик ва тинчлик темаларидаги ше'рлардан декломациялар тайёрламоқдалар.

Х. ЖАЛИЛОВ.

Институтда бадиий асарлар учун конкурс

Ўрта Осиё политехника институтининг комсомол ва касаба союз ташкилоти Ашула байрамига тайёргарликни кучайтириш ва шу йил сентябрь ойида ўтказиладиган ёшлар Бутуниттифоқ фестивалини намунали кутиб олиш мақсадида институт ҳаётидан ёзилган бадиий асарлар учун конкурс э'лон қилган.

Конкурсга институт студентлари томонидан ёзилган ше'р, ҳикоя, фельетон, интермедия, кичик сценарий, қўшиқ ва лапарлар қабул қилинаётир.

Конкурс жюриси томонидан ма'қулланган асарларнинг авторларига пул мукофоти берилади. Конкурс 1 майгача давом этади.

А. АБДУҚОДИРОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«Займованинг найранги»

Газетамизнинг шу йил 1 апрель сонида юқоридаги сарлавҳа остида материал босилиб, унда Мирзачўл районидаги журнал ва газеталар киоскасининг сотучиси Галина Займованинг ишга кеч келиши, газеталарни кам келтириши натижасида кўп кишилар газета ололмай қолиши, айниқса заём ўйини таблицаси босилган газеталарни яшириб олиб қолиши ва бошқа тартибсизликлар танқид қилинган эди.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги Тошкент область алоқа бошқармаси матбуот тарқатиш бўлимининг бошлиғи ўртоқ Батровнинг редакциямизга хабар қилишича, текширишда газетада кўрсатилган фактлар тасдиқланган. Область алоқа бошқармасининг буйруғи блан ташкилотларга ёки айрим шахсларга атаб газета олиб қўйиш ман' қилинган, киоскада тартиб ўрнатиш ва ўртоқ Займованинг иши устидан назорат қилиб бориш Мирзачўл район алоқа бўлими бошлиғи ўртоқ Пудовочкинага топширилган.

Экишни тезда тугаллаб, барча майдонларда чигитни бир текисда ундириб олиш учун курашайлик!

☆ ☆ ☆

Яшил қаторлар орасида

Қуёш гоҳ кўкдаги парча-парча булутлар орқасида яширинар, гоҳ бутун борлиги блан кўриниб кенг ва бепоён далаларни, колхоз қишлоқларини, қатор-қатор оппоқ уйларни кўкка қараб бўй чўзган баҳор либосидаги ям-яшил дарахтларни нурларга кўмиб юборарди. Ҳаво оби-тобида. Баҳорнинг майин шабадаси эсиб кишига ором бағишламоқда. Бундай вақтларда ҳарқанча ишласанг ҳам чарчамайсан. Ҳарбир фурсатни ғанимат билган Карл Маркс номли колхознинг азамат пахтакорлари мана шу даврларда ғайрат блан ишламоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқлари уларнинг ғайратини янада ошириб юборди.

Ана, хиёл қияланиб кетадиган кенг карта. Бу — Жаҳон Бадалов бошлиқ бригаданинг квадрат-уялаб чигит экқан 30 гектарли ери. Бу ерда чигит бехато, қийғос униб чиққан. Яшил квадратлар кўзга яққол ташланиб турипти. Мана шу ернинг юқори томонларида турна қатор бўлиб ишлаётган аёллар ва йигитларнинг ураётган кетмонлари қуёш нурида товланиб кўзни қамаштиради.

Бригада пахтакорлари бу йил шартномадаги 35 центнер ўрнига 40 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олганлар. Улар ғўзанинг биринчи парваришини бошлаб юбордилар. Тожигул Холова, Сулук Фозилова, Тошбиби Турғунбоевалар кундалик чопиқ нормаларини ошириб бажармоқдалар.

Колхознинг Жумабой Йўлдошев, Холжон Бўрибеков бошлиқ бригадаларида ҳам ғўзанинг биринчи парвариши бошлаб юборилди. 2-нчи бригаданинг ерларида 130 киши ишламоқда. Улар звено бошлиғи Шароф Муҳамедов бош бўлган ҳолда чигит хато унган ерларга, карта четларига ва қийтиқ ерларга этакларига солиб олган чигитни қўл блан экиб кетмоқдалар. Ҳамма ерларни бир-бир текшириб чиқмоқдалар. Ўша куни бу бригада а'золари 33 гектар ерни текшириб, ғўза униб чиқмаган ерларга чигит экдилар.

Бу йил квадрат-уялаб чигит экқан Абдумўмин Хаитов, Эмирали Мустафоев, Нафас Маматқуловлар бошлиқ агрегат а'золаридан колхозчилар беҳад хурсанд, улар чигит экқан ерларда яшил квадратлар ҳосил бўлмоқда. Шу куни қўшни «Победа» колхозининг Қўқон Кўчимов бошлиқ бригадасида универсалчи Борис Риженко биринчи культивацияни бошлаб юборди. У шу куни 4 гектар ерни культивация қилди.

Кеч пайти. Карл Маркс номли колхоз правлениесининг биноси олдида колхоз раиси Султонов, биринчи МТСнинг бош агрономи Сулаймонов, зона бўйича райком секретари Аброров ўртоқлар учрашиб қолдилар. Улар далада кўрган-билганлари ҳақида суҳбатлашабошладилар. «Победа», Куйбишев номли, Горький номли колхозларда ҳам ғўзалар қийғос униб чиққани ва биринчи парвариш бошланиб кетгани ҳақида завқланиб гапирабошладилар. Лекин суҳбатнинг охирида «Қизил октябрь» колхозида чигит экиш кечикиб кетаётгани, у ерга қўшимча трактор юборилган бўлса ҳам ер тайёрлашга одам етишмай тургани ҳақида ўртоқ Аброров гапирабошлади. Охири у раисга қараб:

— Биз бир маслаҳат блан келган эдик, — раис савол назари блан секретарьга қаради. У сўзида давом этди, — ҳозир «Победа» колхозида бўлдик. Шу тўғрида гаплашган эдик, колхоз раиси Бегимқулов «Қизил октябрь» колхозига 200 одам блан бир кун ёрдам бермоқчи бўлди. Шунга сиз нима дейсиз?

Раис, сўнгра деди:

— Агар «Победа» колхози 200 киши бермоқчи бўлса, биз 600 киши юборамиз.

Чигит экишда ҳозир районда илғор бўлган колхозлар сўнгги гектар ерларга чигитларни экиб тамомламоқдалар. У колхозларда бўшаб қолган тракторларни қўшни колхозларга ўтказиш, тракторларга ер етказиб бериш учун одамлар юбориш ишлари ташкил қилинмоқда. Верхне-волинск районидаги Карл Маркс номли, Куйбишев номли, Горький номли, «Победа» ва бошқа колхозларнинг а'золари КПСС Марказий Комитетининг майолди Чақириқларига жавобан ғўзанинг биринчи парваришини тобора қизитиб юбормоқдалар. Улар энди яшил қаторларда ишлашга, ғўзаларни парвариш қилишга киришмоқдалар.

Б. ХАЛИЛОВ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЧИГИТ ВА МАККАЖЎХОРИ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1956 ЙИЛ 24 АПРЕЛЬГАЧА БЎЛГАН

М А' Л У М О Т

(процент ҳисоби блан)

Районлар	Чигит экиш	Шу жумладан квадрат-уялаб экиш	Маккажўхори экиш
Оржоникидзе	100,0	106,0	29,6
Янгийўл	100,0	86,2	21,6
Ўртасарой	100,0	50,5	16,4
Калинин	98,1	—	53,7
Гулистон	95,8	58,8	25,1
Юқоричирчиқ	95,3	76,6	35,1
Оққўрғон	95,3	57,7	32,3
Верхне-волинск	93,0	51,1	18,1
Сирдар'ё	92,9	77,0	37,4
Бекобод	92,8	57,3	27,0
Боёвут	91,7	80,0	12,0
Мирзачўл	91,4	69,6	14,3
Пискент	90,5	56,7	8,3
Ўртачирчиқ	90,0	59,7	14,7
Чиноз	90,0	50,7	40,0
Бўка	85,9	75,0	6,8
Бўстондиқ	83,0	70,6	60,0
Октябрь	76,7	51,7	18,0
Оҳангарон	70,1	—	34,7

ОБЛАСТЬ СОВХОЗЛАРИДА ЧИГИТ ВА МАККАЖЎХОРИ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1956 ЙИЛ 24 АПРЕЛЬГАЧА БЎЛГАН

М А' Л У М О Т

(процент ҳисоби блан)

Совхозлар	Чигит экиш	Шу жумладан квадрат-уялаб экиш	Маккажўхори экиш
1-нчи «Далварзин»	102,4	102,4	26,6
6-нчи «Кўкорол»	101,8	55,0	60,0
2-нчи «Далварзин»	100,5	98,0	99,9
3-нчи «Боёвут»	100,0	141,2	48,0
«Ўзбекистон ССР бешйиллиги»	100,0	140,0	51,3
1-нчи «Боёвут»	100,0	127,0	21,5
«Оққўрғон»	100,0	100,0	26,5
«Дружба»	100,0	—	—
Булганин номли	100,0	—	34,0
4-нчи «Вревский»	100,0	—	76,5
«Малик»	95,9	99,4	45,0
4-нчи «Боёвут»	83,4	87,2	14,0
«Фарҳод»	61,2	—	—
Бушуев номли	59,8	—	17,1

Чиноз районидаги Маленков номли колхозда сўнгги гектар ерларга чигит экилмоқда. Универсалчи А. Умаров, сеялкачи Ғ. Абдужабборов чигит экишда ўз нормаларини ошириб бажармоқдалар. **Суратда:** (чапдан ўнгга) универсалчи **А. Умаров** ва сеялкачи **Ғ. Абдужабборов**. Ўртада чигит экиш пайти.

М. Шевелев фотоси.

Бўкада чигит экиш сур'ати нега паст

Бўка районидаги «Сталинград», Молотов номли колхозларнинг а'золари чигит экишни КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Мурожаати асосида уюштириб, яхши натижаларга эришдилар. Колхозчилар ерларни барвақт тайёрлаб беришлари туфайли, чигит дастлабки кунлардаёқ бир ме'ёрда экилди. Шунинг учун бу колхозлар районда чигит экишни биринчи бўлиб тамомладилар. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан руҳланган Вильямс номли колхоз пахтакорлари ҳам ғайратга-ғайрат қўшиб ишламоқдалар. Улар экишни барвақт тугаллаб, чигитни ердан текис ундириб олиш учун ҳам зўр бераётирлар. Чигит текис униб чиққан ерларда ғўза парвариши бошланиб кетди.

Илғорлар тажрибаси колхозларда чигит экишни қисқа вақт ичида муваффақиятли тугаллаш учун барча имконият мавжуд эканини кўрсатади. Аммо кўпчилик колхозларда экинни энг яхши агротехника муддатларда, тез ўтказиш учун зарур тадбирлар кўрилмаганидан бу иш кечиктириб юборилмоқда. Мичурин номли, Жамбул номли, «XIX партс'езд», «Коммунизм» колхозларида чигит экиш сур'ати жуда паст. Бу колхозлар пахта майдонининг энди ярмидан кўпроғига чигит экканлар.

«Ленинизм» колхози бу йил 1355 гектар ерга чигит экади. МТС юборган «универсал»лар яхши ишламаётганлиги учун колхозда ҳар куни графикда кўрсатилган 158 ўрнига 58—60 гектар ерга чигит экилмоқда. Бунинг устига кўпгина ер экиш учун тайёр эмас. Ҳалиғача 300 гектарга яқин ер ҳайдалмаган, бирнеча ўн гектар ер ҳатто ғўзапоядан ҳам тозаланмаган. Ашурбоев, Бозорбоев, Қулмирзаев ва Бўжиев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳанузгача чигит экишга киришилмаган, улар ер ҳайдаш учун трактор кутмоқдалар.

«Ленинизм» колхозига «Кўкорол», «Оққўрғон» совхозларидан ёрдам учун трактор юборилган. «Оққўрғон» совхозидан келтирилган 4 трактор бузуқ бўлгани учун 6 кун ишлатилмай турди. Шундай қилиб бир кеча-кундузда қилинадиган иш 7 кунда бажарилган.

«Ленинизм» колхозида юз берган жиддий аҳволни бартараф қилиш учун район партия комитети колхозга райкомнинг пропаганда ва агитация бўлими мудири Зуфаров, зона бўйича инструктор Ўролбоев, қишлоқ Советининг раиси Чиннибоев, МТСнинг бош агрономи Мирзаев, участка механиги Желаев, механик Маматов, шунингдек район ижроия комитетининг раиси Маҳкамов ўртоқларни вакил қилиб юборган. Улар зарур ёрдамни уюштириш ўрнига, бригадаларни айланиб юришдан нарига ўтмаётирлар. Район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Маҳкамов эса, «колхознинг аҳволи оғир, трактордан ёрдам уюштирилмаса ер ҳайдаш, чигит экиш судралиши турган гап» дейди-ю, амалий тадбир кўрмайди.

—Янги усулда чигит экишни,—дейди колхоз раиси ўртоқ Мирзажонов,—эплай-олмаётирмиз. Тракторчилар тажрибасизлик қилиб, квадратларни бузиб қўймоқдалар. Янги усулда экиш учун 100 гектар ер тайёр. МТС директори ўртоқ Ғозиев кеча колхозга келиб, сеялканинг бекор турганини кўриб кетди. Бугун соат 10 да келиб тўғрилаб бермоқчи эди, келишни унутган бўлса керак.

«XIX партс'езд» колхозида ҳам ер ҳайдаш ва чигит экиш судралмоқда. Колхоздаги ҳайдов тракторлари бирин-кетин бузилиб ишдан чиқаётир. Маленков номли колхоздаги 4 та ҳайдов тракторидан фақат биттаси ишламоқда. 1-нчи МТСнинг Ленин номли колхозга хизмат қилаётган ўртоқ Бадамшин бригадасининг тракторлари ҳам тез-тез бузилиб қолаётганидан ер ҳайдаш ҳам, чигит экиш ҳам кечикаётир. Бригаданинг битта гусеницали трактори аранг тузатилиб ишга солинган эди, лекин у тезда бузилиб қолди. Охунбобоев номли, Карл Маркс номли колхозларда ҳам аҳвол бундан яхши эмас.

Райондаги айрим колхозларда квадрат-уялаб чигит экишга э'тибор берилмаётир. «Коммунизм» колхозида (раиси ўртоқ Тошев) ҳам 218 гектар ерга чигит экилгани ҳолда, фақат 41 гектар ерга квадрат-уялаб чигит экилган. Сталин номли колхознинг раиси ўртоқ Файзиев квадрат-уялаб чигит экиш ишига юзаки қарамоқда. Шунинг учун колхозда энди 37 гектар майдонга квадрат-уялаб чигит экилган, холос. Каганович номли колхозда ҳам аҳвол бундан яхши эмас.

Бўка районида чигит экишнинг кечиктирилишига ҳечқандай об'ектив сабаб йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас. Ер ҳайдаш, чигит экишдаги нуқсонлар оперативлик блан бартараф қилинмаётганлигидан иш сур'ати паст, сифати ёмон.

Район партия комитети, район ижроия комитети ва МТСларнинг раҳбарлари барча куч ва техника воситаларини тўла сафарбар этиб, экиш сур'атини кескин равишда оширишлари зарур.

Ш. КУЗАНБОЕВ.

«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

«Оққўрғон» совхози чигит экишни тугаллади

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Мурожаатида қўйилган вазифаларни бажариш юзасидан социалистик мусобақани авж олдириб юборган «Оққўрғон» совхозининг ишчилари, механизаторлари ва қишлоқ хўжалик мутахассислари 20 апрель куни чигит экишни тугалладилар. Бу йил совхозда 5466 гектар ерга, шу жумладан, 1300 гектар ерга уялаб чигит экилди. Шу кунларда 2500 гектардан кўпроқ ерда чигит ёппасига униб чиқди.

Совхоз коллективи ғўзани машина блан яганалаш, қатор ораларини ишлашни бошлаб юбориш блан бирга, ҳар гектар ерда ғўза тупларининг нормал қалинликда бўлишини та'минлаш учун майдон бурчаклари, четлари ва ўқариқ бўйларига чигит экмоқдалар.

Музейнинг янги экспонатлари

Тошкентдаги табиий-илмий билимларни пропаганда қилучи республика музейидаги «Оламнинг тузилиши тўғрисида фан ва дин» бўлими стендлари янги ва қизиқарли экспозиция материаллари блан бойитилмоқда. Экспозиция стендларига 60 га яқин фотоэкспонат, акварель, схема ва таблицалар қўйилган. Яқинда Ернинг Қуёш атрофида айланиши натижасида йил фаслларининг алмашиниб туришини кўрсатучи астрономик теллурий ҳам ўрнатилди.

Экспозиция материалларида коинот ва юлдузлар системасининг тузилиши, Қуёш йўлдошлари ва Ерда ҳаётнинг пайдо бўлиши каби билимлар пропаганда қилинади.

Академик Г. А. Тихов раҳбарлигидаги бир группа совет олимларининг Марсни ўрганиш соҳасида эришган сўнгги ютуқлари ҳам бирқанча фотоэкспонатларда намойиш қилинган.

Бундан ташқари, стендларда исте'додли совет астрономларидан бири — О. Шмидтнинг Қуёш системаси ва ернинг келиб чиқиши тўғрисидаги илмий-космогоник гипотезасини кўрсатучи экспонатлар алоҳида диққатта сазовордир.

Ҳозир музейда илмий ходим ўртоқ Ишбулатова раҳбарлигида «Табиблик ва хурофотга қарши медицина» деган темада янги экспозиция очиш учун тайёргарлик кўрилмоқда.

М. АБРОРОВ.

Аҳолига маданий хизмат яхшиланмоқда

«Искра» кинотеатрининг коллективи аҳолига кино хизматини янада яхшилаш учун астойдил ҳаракат қилмоқда.

Кинотеатр ходимлари билетларни ўз вақтида сотиш, тамошабинларнинг сеанслар бошлангунча маданий дам олишлари ва уларнинг тезроқ кино кўришларини та'минлашда янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритдилар. Биринчи квартал плани муддатидан илгари ортиғи блан бажарилди. Тамошабинлар ўртасида турли темаларда 35 лекция ва 26 суҳбат ўтказилди.

Кинотеатрда меҳнаткашларнинг коллектив бўлиб кино кўришлари учун анча кулайлик туғдирилди. Саноат корхоналари, олий ўқув юртлари ва муассасаларда беш кишидан иборат активлар тайинланди. Натижада ўтган икки ой мобайнида 22 минг кишига заявка бўйича турли кинофильмлар кўрсатилди.

Шунингдек, «Искра» кинотеатрининг 1400 ўринли ёзги биноси 20 апрельдан ишлайбошлади. Шу кинотеатрга қарашли Кафанов боғидаги (собиқ Темирйўлчилар парки) кинотеатр ҳам 25 апрельдан аҳолига маданий хизмат қилабошлайди.

М. ДЎСМАТОВ.

Студентларнинг илмий конференцияси

Яқинда Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти студентларининг XIV илмий конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияга студентлар илмий жамияти Совети пухта тайёргарлик блан келди. Бу бутун конференция давомида сезилиб турди.

Илмий конференциянинг очилишига бағишланган биринчи ялпи мажлисда физика-математика факультети IV курс студентлари А. Зисман ва Р. Митяев ўртоқларнинг «Турли мамлакатларнинг социализмга ўтиш формалари тўғрисида», «Олтинчи бешйилликда СССР халқ хўжалигини электрлаштириш» деган темалардаги докладлари тингланди. Кейинги кунларда турли фан секцияларининг мажлиси давом этди. Тўққизта фан секциясида хаммаси бўлиб 70 дан ортиқ доклад эшитилди ва муҳокама қилинди.

Тема белгилашда партия XX с'ездида олга сурилган назарий масалаларни ўрганишга алоҳида э'тибор берилди. Конференцияда эшитилган ва муҳокама қилинган «Икки системанинг тинч-тотув бўлиб яшаши тўғрисида марксизм-ленинизм», «Ҳозирги даврда урушларнинг олдини олиш имкониятлари тўғрисида», «Оғир саноат — социалистик экономиканинг асосидир» каби темалар шулар жумласидандир.

Конференция студентлар орасида илмий ишга қизиқишнинг ортиб бораётганлигини кўрсатди.

Р. ОТАҚУЛОВ.

„Пахта учун кураш" журналининг янги сони чиқди

«Пахта учун кураш» журналининг 4-нчи — апрель сони босилиб чиқди. Журналнинг пахтачилик бўлимида берилган Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном ўртоқ Г. К. Ржевскийнинг «Ғўзанинг хатосиз жойланишини та'минлайлик» деган мақоласида, чигитни хатосиз ундириб олиш, турли схемалардаги уяларни ва уялардаги тупларни тўғри жойлаштириш, ниҳоят тупроқ шароитига қараб ҳар гектарда қанчадан ўсимликлар бўлиши масалалари ёритилади.

Мирзачўл район партия комитетининг секретари ўртоқ Укубоевнинг «Мирзачўлни обод қиламиз» сарлавҳали мақоласида, районда ўтган бешйилликда 3600 гектар янги ер ўзлаштирилганлиги пахтачиликни ривожлантиришда катта силжиш бўлганлиги ва шу асосда колхозлар экономикаси мустаҳкамланиб колхозчиларнинг моддий-маиший аҳволи тобора яхшиланиб бораётганлиги, қишлоқларнинг қиёфаси ўзгариб, колхозчилар ва барча меҳнаткашларнинг маданий савияси ошаётганлиги фактлар блан батафсил баён этилади.

Журналда Ўртасарой районидаги Жданов номли колхознинг раиси О. Зокиров, Мирзачўл районидаги Ленин номли колхоз раиси Т. Йўлдошев ўртоқларнинг ҳам мақолалари босилган. Улар колхозларда пахта ҳосилини кескин оширганликлари, колхозларни қандай қилиб қолоқликдан чиқарганликлари тўғрисида ўз тажрибаларини ёзганлар.

ИҚТИСОДИЙ ТЕМАДА

Шоликорликни ривожлантирайлик

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1956—1960 йилларга мўлжалланган олтинчи бешйиллик плани юзасидан КПСС XX с'ездининг Директиваларида дон экинлари ялпи ҳосилини анча кўпайтириш вазифаси қўйилган. Бу вазифани амалга оширишда, областимиз колхоз ва совхозлари энг қимматли озиқ маҳсулоти — шоли етиштиришни ҳам кўпайтиришлари керак.

Бизнинг областимиз шоликорликда республикамизда биринчи ўринда туради. Улуғ Ватан урушига қадар колхозлардаги суғориладиган экин майдонларининг 16 процентини шоликорлик ишғол этиб, областимиз ялпи шоли маҳсулоти етиштиришда ҳам республикада катта салмоққа эга бўлиб келган эди. Ўнлаб колхозларимиз ҳар гектар ерда 30—50 центнердан ҳосил етиштириб келдилар.

Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакатимизнинг фронт орқасидаги районларида озиқ-овқат экинлари майдони анча кенгайтирилди. Шу жумладан областимиз колхоз ва совхозларида шоли экини майдонлари ҳам бирқанча кўпайтирилди.

Областимиз асосан пахтачилик блан шуғулланади. Шунинг учун урушдан кейинги йилларда катта-катта майдонларнинг мелиоратив аҳволини яхшилаш юзасидан бирқанча ишлар олиб борилди, илгари шоли экиб келинган бирқанча ерларга пахта ва бошқа техника экинлари экилиб келинаётир. Ҳозирги вақтда шоли майдони анча камайган ва бунинг устига шоли ҳосили ҳам пасайган. Бунинг сабаби шуки, шоликорликда илғор агротехника қўлланилланилмаётир, асосий ишлар машиналар блан эмас, балки қўл блан бажарилмоқда.

Областимиз колхоз, совхозларида экин майдонларини кенгайтириш ва ҳосилни ошириш йўли блан шоликорликни кескин кўтариш учун барча имкониятлар бор. Оҳангарон, Қуйичирчиқ районларида, Чирчиқ дар'ёси ёқаларида, шунингдек, Бекобод районида бўш ётган катта-катта майдонларни шоликорликка айлантириш мумкин. Мирзачўл воҳасининг Сирдар'ё бўйларида, шунингдек, кўпгина колхоз, совхозларнинг территорияларидаги қўриқ, бўз ва партов ерлар ҳисобига ҳам шоли майдонларини кенгайтирса бўлади. Сирдар'ё ёқаларидаги ерларни ўзлаштириш проектлари ишланиб чиқилган, лекин бу проектдаги ишлар ҳозиргача амалга ошмай келаётир.

Кейинги йиллардаги тажриба Сирдар'ё бўйларидаги ерларни, шунингдек хўжаликлар ўртасидаги қўриқ ва партовларни шоли экиш йўли блан ўзлаштиришнинг яхши натижа беришини кўрсатмоқда. Верхне-волинск районидаги «Победа» колхозининг а'золари 1955 йилда дар'ё бўйидаги ерларга шоли экиб, гектаридан 50 центнердан ортиқ ҳосил олдилар. Мирзачўл воҳасидаги шўрхок ва қўриқ ерларга шоли экиш йўли блан у ерларни кейиндан пахта-беда ва бошқа экинлар экишга яроқли қилиш мумкин. Гулистон, Верхне-волинск ва Сирдарё районларидаги кўпгина колхозлар худди ана шундай қилмоқдалар.

Мирзачўл воҳасидаги дар'ёбўйи ерларни шоликорликка айлантириш учун асосий сув магистральларини кенгайтириш, улардан келадиган сув миқдорини кўпайтириш керак. Бундан ташқари Мирзачўл марказий коллектори қурилишини, «Шўрўзак» ва бошқа коллекторларни тозалаш ишларини тезлаштириш лозим.

Одатда ёзнинг иккинчи ярмида — августда ҳамма жойда сув танқислиги сезилади. Аммо бунгача кўп жойларда керагидан ортиқ миқдорда сув бўлиб туради. Шунинг учун шоли экин майдонларининг бир қисмига шолининг эртапишар сортларини экиш мақсадга мувофиқдир. Чунки эртапишар шоли сув танқислиги бошлангунча пишиб етилади. Шу блан бирга шолидан бўшаган сувни шўр ерларни ювиш учун фойдаланишга ҳам имконият беради. Бу ҳолда шолининг «Арпашоли», УзРОС—72, УзРОС—17 ва УзРОС—54 сортларини экиш керак. Броқ ҳозир бу сортларнинг уруғлиги жуда кам. Шунинг учун 1956 йилда эртапишар шоли сортлари уруғлигини кескин кўпайтиришимиз зарур.

Шолининг эртапишар сортларининг яна бир афзаллиги шундаки, улар эрта муддатда ҳам, кеч муддатда ҳам экилишига қарамай, мўл ҳосил беради. Бу сортларни кузги арпани ўриб олгандан кейин иккинчи экин тариқасида экиш ҳам мумкин.

Шолини кўплаб етиштиришнинг муҳим резервларидан бири илғор агротехникани қўлланиш ва асосий ишларни механизациялаштиришдир. Ҳозир шоликорликда фақат ер ҳайдаш, қисман пол кўтариш ва шолини янчиш ишларигина механизациялаштирилган. Бошқа ишлар, ҳатто шолини ўриб олиш каби сермеҳнат ишлар ҳам қўл блан бажарилмоқда. Шунинг учун ҳар гектар ерга 150—225 меҳнат куни сарф қилиниб, шундан ярмиси фақат шолини ўтоқ қилишга сарф бўлаётир.

Шоликор колхозларда ўтдалали алмашлаб экиш ҳалигача жорий этилмаган. Экинга минерал ва маҳаллий ўғитлар жуда кам берилади. Уруғчилик иши ҳам яхши йўлга қўйилмаган. шу сабабли шоликорлик яхши ривожланмаётир, бу экин ҳосили ҳақиқий талаб даражасида эмас.

МТСларимизда шоликорлик учун ҳам техника воситалари бор. Агар биз бу техникадан тўла фойдалансак, шоли етиштиришдаги асосий ишларни кўп даражада механизациялаштиришимиз мумкин бўларди. Биринчи навбатда шолипояларда пол кўтариш ишларини фақат машиналар блан бажариш, бунинг учун УКП маркали пол кўтариш, КПУ маркали ариқ қазиш ва ер текислаш машиналаридан фойдаланилса, ҳар гектар ерда 12 меҳнат кунини тежаш мумкин бўлади.

Экин экишдан олдин ер текислаш ишларини механизациялаштириш ҳам ғоят муҳим. Бунинг учун бульдозерлардан, айниқса скреперлардан, ниҳоят ерни экиш олдидан текислаётганда грейдер ҳамда тракторга тиркаладиган оғир молалардан фойдаланиш — ишни кўп даражада енгиллаштиради. Ер қанча яхши текисланса, сув ер бетини биртекис қоплайди ва мўл ҳосил етишади.

С — 4 ўзиюрар комбайнни махсус лойтўсар мослама блан ускуналаб туриб шоли ўришда тўла ишлатиш мумкин бўлади. Шоли комбайн блан ўрилганда, меҳнат беш баравар тежалади, ҳосил икки ҳисса кам нобуд бўлади. Шолипояларда комбайн ишлаши учун пайкаллар тайёрлаш унча қийин эмас. Бу ишни ҳарбир колхозда ҳам бажариш мумкин. Бунинг учун поллар ёнидаги шолини ярим метргача қўл блан ўриб, кейин полни ярмигача бузиб туширишнинг ўзи кифоя қилади.

Шоликорликда асосий ишларни тўла механизациялаштириш учун суғориш шохобчаларини қайта қуриш, участкаларни яхлитлаштириш ва уларни жуда яхшилаб текисламоқ керак.

Шолидан мўл ҳосил етиштириш учун бегона ўтларни, биринчи навбатда курмак, шамоқ, ҳилол ва шу кабиларни йўқотиш энг муҳим ишдир. Ҳозирги пайтда шоли экини фақат қўл блан ўтоқ қилиниб, ҳар гектар ерга 60—70 меҳнат куни сарфланиб келинаётир. Шоли майдонларини бегона ўтлардан тозалашнинг муҳим воситаларидан бири шоли-ўтдалали алмашлаб экишни жорий қилишдир. Шолипояларда 1—2 йил ўстирилган кўпйиллик ўтлар фақат ер унумдорлигини ошириб, унинг физик-химик хоссасини яхшилабгина қўймай, балки бегона ўтларни ҳам анча қуритади. Қисман кўпйиллик ўт икки йил ўстирилганида, шолипоя еридаги бегона ўт уруғлари 96—98 процентгача камаяди.

Сизот сувлари юза (50 сантиметр чуқурликда) турган ерларда алмашлаб экишда қизил беда ва берсимни, сизот сувлари чуқур турган ерларда оддий беданинг ўзини экиш ма'қул бўлади. Броқ алмашлаб экишни кенг жорий этиш учун бу ўтларнинг уруғлиги етишмай турипти. Шунинг учун ҳозирдан бошлаб қизил беда, берсим ва бошқа кўпйиллик ўтлар уруғлигини кўпайтириш тадбирларини кўриш керак.

Алмашлаб экишни тўла жорий этишга қадар бегона ўтларга қарши курашни махсус агротехник тадбирларни қўллаш йўли блан ҳам амалга ошириш мумкин. Бунинг учун шоли экканга қадарли бегона ўтларга қарши курашга қўл келадиган барча воситалардан фойдаланиш, кўкламда бегона ўтлар уруғининг тўла униб чиқишига эришиш, шундан кейин шоли экишга қолганда ерни ағдармасдан ишлаб, бегона ўт майсаларини йўқотиб юбориш лозим. Шунда бегона ўтлар уруғлашга улгурмайди, демак, шолипояда бегона ўт жуда камайиб кетади. Кеч униб чиққан ва шоли экиш пайтида майсалаган бегона ўтлар шоли экилгандан кейин сув бостирилганда сувга кўмилиб, нобуд бўлади. Шолипоя 15—18 сантиметр сув бостирилганда, курмак, шамоқ, барди майсалари тамомила йўқолиб кетади. Фарғона водисидаги деҳқонлар томонидан ишланиб чиқилган бу усул кейинги йилларда нима учундир қўлланилмаётир.

Сув бостириш йўли блан бегона ўтларни йўқотиш учун полларни баланд — 30—35 сантиметр кўтариш керак. Шунда шолипояга анча қалин сув бостириш, бегона ўтларни сувга кўмиб юбориш мумкин бўлади.

Шоликор колхозларда кўпинча ишчи кучининг етишмаслиги сезилиб туради. Шунинг учун бегона ўтларга қарши кураш ишларини шоли экишгача ва шоли экилгандан кейинги дастлабки даврда уюштириш керак.

Шоли ҳосилини ошириш тадбирлари ичида экинни минерал ва маҳаллий ўғитлар блан озиқлантириш катта аҳамиятга эга. Экинга солинган ҳарбир килограмм азот ҳисобига 12—27 килограмм шоли олиш мумкин. Илғор колхозларимиз шолипояларга 5—20 тоннагача маҳаллий ўғит солиб, ҳосилни анча оширмоқдалар.

Шоли уруғчилиги ишини тартибга солиш пайти келди. Эндиликда ҳар йили алоҳида участкаларда уруғлик етиштириш зарур. Бунинг учун энг яхши участкаларни ажратиш, сифатли уруғларни экиш, экинни алоҳида парвариш қилиш керак.

Республикамиз, айниқса бизнинг областимиз, иттифоқимизнинг шоли етиштирадиган асосий районларидан биридир. Областимиз колхозлари шоли етиштиришни кўпайтиришнинг барча имкониятларига эгадирлар. Вазифа — бу имкониятлардан тўла фойдаланиш, илғор агротехникани қўлланиш, асосий ишларни машиналаштириб, экин ҳосилини оширишдан иборатдир.

Я. БЕРСУДСКИЙ.

В. ШЧУПОКОВСКИЙ.

БАҲОРГИ ҚУРТ БОҚИШ НАМУНАЛИ ЎТКАЗИЛСИН

Қурт боқишга пухта тайёргарлик кўрилмаётир

Оҳангарон районининг колхозларида бу йилги қурт тутиш мавсумига тайёргарлик кўриш ишлари ғоят бўш олиб борилмоқда. Қурт боқишга саноқли кунлар қолишига қарамасдан бу ишни ташкил этиш ва уни материал-техник воситалар блан етарли даражада та'мин этишга э'тибор берилмаётир.

Ленин номли колхозда (раиси ўртоқ Н. Шарипов) бу йил 157 қути уруғ тутилиши керак. Бунинг учун колхозда 56 звено ташкил этилган. Лекин звеноларга қурт боқувчилар танлашда бутунлай юзакичиликка йўл қўйилган. Танланган кишиларнинг кўпчилиги қурт боқиш ишидан хабарсиз. Бунинг устига уларга ишнинг техникасини, айниқса қуртни жадал боқиш усулларини ўргатиш тўғрисида ҳеч қандай иш олиб борилмаётир.

Материал-техник тайёргарликда ҳали жуда кўп камчиликлар бор. Масалан, қуртхоналарга 56 та типовой печкалар қурилиши керак бўлгани ҳолда атиги 33 та печка қурилган. Тайёрланган сўкчаклар майдони боқиладиган қуртларнинг ярмисига ҳам етмайди. Қурт боқиш учун 154 хона ажратилган. Лекин ҳозиргача уларнинг фақат 11 таси ремонт қилинган бўлиб, бошқалари қандай бўлса шундайлигича турипти.

Ёқилғи тайёрлаш плани ҳам 25 процент бажарилган. Колхоз раҳбарлари, кассамизда пул йўқ, деган баҳона блан кўмир келтиришни тўхтатиб қўйганлар. Аммо уларнинг бундай баҳонаси мутлақо асоссиз. Чунки топшириладиган пилла ҳисобидан колхозга давлат томонидан ўз вақтида 42 минг сўм аванс берилган. Колхоз раҳбарлари бу маблағдан тўғри фойдаланмай, иккинчи даражали нарсаларга сарфлаб юборганлар. Қуртни жадал усулда боқишда қуртхона температураси доим нормал бўлиб туриши керак. Агар печкалар узлуксиз ёқилиб турмаса қурт боқишнинг чўзилиб кетишигина эмас, ҳатто қуртларнинг нобуд бўлиши ҳам мумкин. Ана шунинг учун колхоз раҳбарларининг давлат томонидан берилган маблағни ножўя сарфлашлари уларнинг қурт боқишга ғоят мас'улиятсизлик блан қараётганликларини кўрсатади, холос.

Бу колхозда ипак қуртларининг озиқа базасини мустаҳкамлаш тўғрисида ҳам кам ғамхўрлик қилинмоқда. Масалан, бу йил планда белгиланган 15 минг ўрнига, фақат 2 минг туп тут кўчатлари ўтқазилди. 15 гектар майдондаги тутзорларнинг фақат ярмисидагина қатор оралари ишланган; 20 минг туп яккатутларнинг атиги 3200 тупи ости юмшатилган.

Бундай аҳволни райондаги Сталин номли колхозда (раиси ўртоқ У. Аҳмедов) ҳам кўрамиз. Ма'лумки, бу колхозларда ўтган йил қурт боқишга пухта тайёргарлик кўрмай ишни уюштиришга мас'улиятсизлик блан қараганликлари учун давлат пилла тайёрлаш плани бажарилмаган эди. Улар шунга қарамасдан бу йил ҳам ўтган йилги камчилик ва хатоларини такрорламоқдалар.

Оҳангарон район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари колхозларда қурт боқишни тўғри уюштирилишни та'минлаш учун тегишли тадбирларни кўришлари, биринчи навбатда ипакчиликка панжа орасидан қараб келаётган колхоз раҳбарларига талабчанликни кучайтиришлари керак.

Т. ШЕРАЛИЕВ.

Пилладан мўл ҳосил етиштириш учун тайёрланмоқдалар

Сирдар'ё. Каганович номли колхоз комсомол ташкилоти колхозда ипакчиликни ривожлантириш, пиллачилик учун озиқа база вужудга келтиришда актив қатнашмоқда. Колхоз комсомолларининг ҳарбири 100 — 150 тупдан тут кўчати ўтқазиш мажбуриятини олган эдилар. Улар ўз мажбуриятларини бажардилар. Комсомолларнинг ёрдами блан ариқ бўйларига 5560 туп тут кўчати ўтқазилди. Бу ишда Азимжон Ҳолматов, Бозоржон Эргашева сингари комсомол а'золари яхши ишладилар.

Н. Муҳиддинов.

* * *

Верхне-волинси. Бу йил райондаги колхозларда янгидан 50 минг туп тут кўчати ўтқазилди. «Победа» колхозида 10 гектар ер тут кўчатзори қилинди. Тут кўчатнинг қатор оралари ўғитланиб, трактор блан культивация қилинди. Ҳозир бу колхоз пиллачилари ҳарбир қути уруғдан 76 килограммдан пилла етиштириш мажбуриятини олиб, қурт боқиладиган биноларни ремонт қилишга киришдилар, сўкчакларни тайёрлаб қўйдилар.

Қ. Қурбонбоев.

* * *

Оққўрғон. Тельман номли колхоз а'золари 70 қути пилла уруғидан 55 килограммдан пилла олиш учун курашмоқдалар. Ж. Анорбоев бошлиқ ипакчилик бригадасининг а'золари новатор Олияхон Султонова методи блан қурт боқиш учун тайёрлик кўрмоқдалар. Қурт боқиладиган хоналарнинг ҳаммаси ремонтдан чиқариб қўйилди, печкалар ўрнатилди, сўкчаклар учун зарур бўлган ёғоч ва тахталар тайёрлаб қўйилди. Ҳозир ипакчилар ўртасида жадал метод блан қурт боқиш усули ва бошқа темаларда суҳбатлар ўтказилмоқда.

Бундан ташқари баргларни нобуд қилишга йўл қўймаслик чоралари ҳам кўрилди. Тутзорлар айрим звеноларга беркитиб қўйилди.

М. Канзафаров.

* * *

Бекобод. Маленков номли колхоз а'золари бу йил 43 қути пилла уруғининг ҳар қутисидан 58 килограмм ўрнига 80 килограммдан пилла ҳосили олиш учун курашмоқдалар. Колхозда бу йил янги ўзлаштирилган ерларга 6000 туп тут кўчати ўтқазилди. Пиллачилик агрономи ўртоқ Каримов колхоз ипакчиларига пилладан мўл ҳосил етиштириш методларини кенг тушунтирмоқда.

Н. Шербеков.

Ҳиндистон коммунистик партиясининг IV с'ездида

ДЕҲЛИ, 23 апрель. (ТАСС). «Нейшнл геральд» газетасининг хабарига қараганда, 21 апрельда Ҳиндистон Коммунистик партиясининг IV с'езди музокараларни тамомлаб, Ҳиндистон Компартияси бош секретари Ажой Гхошнинг КПСС XX с'езди якунлари тўғрисида қилган доклади юзасидан резолюция қабул қилган.

Резолюцияда айтилишича, Ҳиндистон компартиясининг с'езди Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX с'ездини ғоят катта аҳамиятга эга бўлган воқиа деб ҳисоблайди. Резолюция КПСС XX с'езди қабул қилган қарорларнинг ғоят катта аҳамиятини кўрсатиб, ҳамма партия комитетларини, Ҳиндистон Компартиясининг барча а'золарини ана шу ҳужжатларни ўрганиш ва уларни муҳокама қилишни ташкил этишга чақиради. Резолюцияда бу ҳужжатларни ўрганиш Ҳиндистон Компартиясининг тажрибасини ортдиради деб ишонч билдирилади.

КОРЕЯ МЕҲНАТ ПАРТИЯСИНИНГ УЧИНЧИ С'ЕЗДИ ОЧИЛДИ

ПХЕНЬЯН, 23 апрель .(ТАСС). Корея Марказий телеграф агентлиги билдиради: Бугун Пхеньянда Корея меҳнат партиясининг 3-нчи с'езди очилди. С'ездда мамлакатдаги турли вилоят партия ташкилотларидан 914 делегат қатнашмоқда.

С'ездда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг, Хитой Коммунистик партиясининг ва бошқа қардош коммунистик ва ишчи партияларнинг делегациялари меҳмон сифатида ҳозир бўлдилар.

С'езд қуйидаги кун тартибини тасдиқлади: 1) Корея меҳнат партияси Марказий комитетининг ҳисоботи; 2) Корея меҳнат партияси Марказий ревизия комиссиясининг ҳисоботи; 3) Корея меҳнат партиясининг уставини ўзгартириш тўғрисида; 4) партия марказий органларига сайловлар.

Биринчи мажлисда Корея меҳнат партияси Марказий комитетининг раиси ўртоқ Ким Ир Сен Корея меҳнат партияси Марказий комитетининг ҳисобот докладини қилди.

ДАНИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

КОПЕНГАГЕН, 23 апрель. (ТАСС). 21 ва 22 апрельда Дания Коммунистик партияси Марказий комитетининг Пленуми бўлиб ўтди. Компартия раиси Аксель Ларсен пленумда КПСС XX с'езди тўғрисида доклад қилди. Дания Компартияси раисининг ўринбосари Альфред Иенсен мамлакатнинг ички сиёсий аҳволи тўғрисида доклад қилди.

СУДАН САВДО, САНОАТ ВА ТА'МИНОТ МИНИСТРИ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА КЕЛИШ ТЎҒРИСИДАГИ ТАКЛИФНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

ҚОҲИРА, 23 апрель. (ТАСС). МЕН агентлигининг мухбири билдиради: Судан савдо, саноат ва та'минот министри Иброҳим Элмуфти Совет Иттифоқига келиш тўғрисидаги расмий таклифни қабул қилди. Иброҳим Элмуфти Совет Иттифоқига яқин орада келишни мўлжаллайди.

Хабар беришларига қараганда, Иброҳим Элмуфти Германия Демократик Республикасига ва Венгрия Халқ Республикасига ҳам боради.

«ОСИЁ ХАЛҚЛАРИ СОВЕТ РАҲБАРЛАРИНИНГ ЛОНДОН САФАРИ САМАРАЛИ БЎЛИШИНИ ИСТАЙДИЛАР»

ДЕҲЛИ, 23 апрель. (ТАСС). Ҳиндистон матбуоти СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганин блан СССР Олий Совети Президиумининг А'зоси Н. С. Хрушчевнинг Англияда бўлишига ҳали ҳам катта э'тибор бермоқда. Совет ва Англия ҳукуматлари раҳбарлари ўртасида олиб борилаётган музокаралар тўғрисидаги хабарларда халқаро вазиятни яхшилаш учун ана шу музокаралар катта аҳамиятга эга эканлиги уқтириб ўтилади.

«Нав живан» газетаси ана шу визитни шарҳлаб, бундай деб ёзади: «Европада совет раҳбарларининг Лондонга қилган визитига жуда катта аҳамият берилмоқда, чунки бу визит халқаро кескинликни тугатишга умид туғдирди». Газета Н. С. Хрушчевнинг, Совет Иттифоқи тинч-тотув яшашга ишонади, деб қилган баёнотига тўхталиб, қуйидагиларни ёзади: «Буюк Британия халқаро миқ'ёсдаги ўз аҳамиятини тушуниб, тинч-тотув яшаш асосида Совет Россияси блан дўстона муносабатларни ривожлантириш лозим, деган қарорга келса, у ҳолда қўрқиш ва ишончсизлик муҳитини йўқотиш қийин бўлмайди. Тинч-тотув яшаш асосида дўстона муносабатларни ривожлантириш адолат ва тинчлик йўлидир».

Газета мақоланинг охирида бундай деб ёзади: «Англиядаги оддий кишилар совет раҳбарларининг Буюк Британияга қилган сафаридан хурсанддирлар. Инглиз халқи Англия-Совет музокараларининг ҳар жиҳатдан муваффақиятли ўтишини истайди. Шарқ блан Ғарб ўртасидаги жарликни йўқотиш учун Буюк Британия блан Совет Россияси ўртасида яхши муносабатлар ўрнатиш йўли блан жуда қулай вазият вужудга келтириш мумкин. Шу сабабдан Осиё халқлари ҳам совет раҳбарларининг Лондон сафари самарали бўлишини истайдилар».

СОВЕТ РАҲБАРЛАРИНИНГ АНГЛИЯГА ҚИЛГАН ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА «НЯН ДАН» ГАЗЕТАСИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

ХАНОЙ, 23 апрель. (ТАСС). Кеча «Нян дан» газетаси «Тинчлик ва дўстлик тўғрисида айтилган самимий сўзлар» сарлавҳали мақоласида совет раҳбарлари Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчевнинг Англияга қилган визитини шарҳлаб ёзади. Жаҳон жамоатчилиги, дейилади мақолада, икки совет раҳбарининг Англияга қилган визитига жуда катта э'тибор бермоқда, чунки бу визит шарқ мамлакатлари блан ғарб мамлакатлари ўртасидаги муносабатларни яхшилаш учун ва бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш учун айниқса катта аҳамиятга эгадир. Совет раҳбарларининг самимий позицияси, деб ёзади яна газета, ҳар иккала мамлакатга доир масалалар юзасидан, шунингдек халқаро миқ'ёсдаги бошқа проблемалар юзасидан шу икки мамлакат ўртасида ўзаро фикр олишиш учун қулай вазият вужудга келтирди.

Газета инглиз халқи совет раҳбарларини самимий кутиб олаётганлигини та'кидлаб, қуйидагиларни ёзади: Бутун дун'ё халқларининг манфаатлари Совет Иттифоқи ва Англиянинг уруш олдини олиш учун, халқаро кескинликни юмшатиш учун, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ва бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш учун зарур чораларни кўришларини талаб қилмоқда. Бутун дун'ё халқлари Совет Иттифоқи ва Англия раҳбарларининг яхши натижаларга эришишларини умид қилмоқда.

ЮГОСЛАВИЯ ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ҲАМКОРЛИГИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА КЕЛДИ

Совет Иттифоқи блан Югославия Федератив Халқ Республикаси ўртасидаги илмий-техника ҳамкорлиги юзасидан тузилган Совет-Югославия Комиссиясининг биринчи сессияси ишида қатнашмоқ учун Югославия делегацияси 21 апрельда Москвага келди. Делегация составида комиссиянинг Югославия қисми раиси Иттифоқ ижроия Вечеси ҳузуридаги саноат ишлари секретари Владимир Вуйович, комиссия а'золари — Югославия Иттифоқ саноати палатаси Бўлимининг бошлиғи Богдан Лакович, Югославия Хўжаликни планлаштириш Иттифоқ бошқармасининг Маслаҳатчиси Стефан Чонкич, Иқтисодий ва техника ёрдами бошқармаси бошлиғининг Ўринбосари Бранко Чурувий ва комиссиянинг эксперти — Югославия «Плива» заводининг техника директори Эрнест Райнерлар бор.

Внуково аэродромида Югославия делегациясини Комиссиянинг Совет қисми раиси, СССР Министрлар Совети янги техника бўйича давлат комитети Раисининг ўринбосари П. А. Коломийцев, комиссия а'золари: кемасозлик саноати министрининг биринчи ўринбосари А. М. Редькин, СССР рангли металлургия министрининг ўринбосари А. Е. Харламов, СССР озиқовқат товарлари саноати министрининг ўринбосари Е. И. Макурин, СССРнинг Югославиядаги Элчихонасининг маслаҳатчиси М. А. Сергейчик, Комиссиянинг совет қисми илмий секретари В. Я. Боровой, Иқтисодий алоқалар бош бошқармаси Протокол қисмининг бошлиғи П. А. Кашунин ва бошқалар кутиб олдилар.

Делегацияни Югославия Федератив Халқ Республикасининг Фавқулодда ва мухтор Элчиси Велько Мичунович, министр-маслаҳатчи Б. Осолник ва маслаҳатчи Ч. Борчич ҳам кутиб олдилар.

«ТИБЕТЖИБАО» ГАЗЕТАСИНИНГ БИРИНЧИ СОНИ ЧИҚДИ

ПЕКИН, 23 апрель. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг мухбири Лхасадан билдиради: 22 апрельда кундалик «Тибетжибао» газетасининг биринчи сони босилиб чиқди. Газета Тибет автоном районини ташкил этиш юзасидан тузилган тайёргарлик комитетининг органи бўлиб, чибет ва хитой тилларида чиқиб туради.

Газетанинг биринчи сонида далайламанинг «Гуллаб яшновчи бахтли янги Тибетни вужудга келтириш учун» сарлавҳали мақоласи ва панчен-ламанинг «Бирлик ва прогресс кунларида» сарлавҳали мақоласи босилган.

„Жэньминьжибао" газетасининг бош редактори Тошкентга келди

Хитой Коммунистик партиясининг Марказий органи «Жэньминьжибао» газетасининг Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган бош редактори ўртоқ Дэн-То 24 апрельда Ўзбекистон пойтахтига келди. Шу газетанинг Москва мухбири ўртоқ Ли-Хе ва «Правда» газетасининг партия турмуши бўлими редактори ўртоқ Л. А. Слепов у блан бирга келдилар.

Тошкент аэродромида меҳмонларни Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари З. Р. Раҳимбобоева, Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг секретари А. И. Бродова, Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари Р. Ғ. Ғуломов, «Қизил Ўзбекистон» газетасининг редактори И. А. Раҳимов, «Правда Востока» газетасининг редактори С. С. Черник, Ўзбекистон ССР Маданият министри А. М. Қўчқоров, Ўзбекистон КП Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Ғ. Ғ. Юсупов, Ўзбекистон Телеграф Агентлигининг мас'ул раҳбари Р. С. Соҳибоев, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси М. Т. Турсунов, республика ва область газеталарининг редакторлари, журналларнинг редакторлари, шаҳар жамоатчилигининг вакиллари кутиб олдилар.

Меҳмонлар Ўзбекистонда бирнеча кун бўлиб, республика ҳаёти блан танишадилар. (ЎзТАГ).

Венгрия Халқ Республикаси маданият арбоблари делегацияси а'золаридан бир группасининг Ўзбекистонда бўлиши

Четэллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамиятининг таклифига биноан СССРга келган Венгрия Халқ Республикаси маданият арбоблари делегацияси а'золаридан бир группаси Ўзбекистонда бирнеча кун меҳмон бўлди. Бу группа составида пенсионер, Ўрта Осиёда совет ҳокимияти ўрнатиш учун олиб борилган курашда қатнашган Ш. Перлус ва журналист Пал Кардошлар бор эди.

Делегация а'золари республика меҳнаткашларининг ҳаёти блан танишдилар. Улар Тошкентда Сталин номидаги тўқимачилик комбинатида, темир йўл транспорти инженерлари институтида, трамвай паркида бўлдилар, бирқанча маданий-оқартув ва болалар муассасаларини бориб кўрдилар, Ўзбекистон Ёзувчилар союзида адабиётчилар блан учрашдилар. Венгрияли меҳмонлар Калинин районига бориб, буерда колхоз ишлабчиқаришининг қандай ташкил қилинганлиги блан танишдилар.

24 апрельда Венгрия Халқ Республикаси маданият арбоблари делегациясининг а'золари Тошкентдан Москвага жўнаб кетдилар. (ЎзТАГ).

Коммунист ёзучи

(Венгер ёзучиси Матэ Залка туғилган куннинг 60 йиллиги муносабати блан).

Матэ Залка инқирозга юз тутган буржуа адабиётига қарши курашда ўсиб мустаҳкамлэнган демократик прогрессив венгер адабиётининг йирик намояндаларидан биридир. У қисқа, лекин шонли ҳаёт йўлини босиб ўтди ва бутун онгли ҳаётини инсониятнинг озодлиги, бахт-саодати учун курашга бағишлади.

Матэ Залка 1896 йилда Венгрияда, Карпат тоғининг этагига жойлашган Матольч қишлоғида туғилди. У прогимназияни тамомлаб, қишлоқ оқсоқоли бўлган отасининг маслаҳатига кўра олий коммерческий мактабга ўқишга киради. Броқ мактабни тамомлашга муваффақ бўлмади.

Ёшлигидаёқ адабиётга қизиқиб қолган Залка 1913 йилдаёқ «Турклар» ҳикоялар тўплами ва «Тибор» романини бостириб чиқарган эди. «Янош-солдат» автобиографик ҳикоясида ёзишича, Залканинг адабиёт соҳасидаги ишлари отасига ма'қул тушмайди ва у ўғлини «пойтахт ҳаётининг хавф-хатарларидан сақлаб қолиш учун» муддатидан илгари ҳарбий хизматга жўнатади.

Залка 1914 йилда бошланиб қолган биринчи жаҳон урушида Австро-Венгер армиясининг офицери сифатида жанг қилади. Уруш Европа интеллигенцияси илғор вакилларининг, шу жумладан Залканинг ҳам кўзини очди. Аввал у пацифист бўлса, кейинроқ империалистик урушнинг ашаддий душмани даражасига кўтарилади.

1916 йил Луцк остонасидаги жангда Залка оғир ярадор бўлади ва руслар томонидан асир олиниб, Хабаровскдаги ҳарбий асирлар лагерига келтирилади. Шу ерда у биринчи марта Маркс, Энгельс, Ленин асарлари блан танишди, ҳарбий асирлар орасида яширин иш олиб боради, большевикларнинг империалистик урушга қарши кураш программасини тарғиб қилади.

Улуғ Октябрь социалистик революциясини Матэ Залка қувонч блан кутиб олди, қўлига қурол олиб совет жамиятини мустаҳкамлаш учун курашди.

Матэ Залка 1920 йилда Коммунистик партия сафига а'зо бўлиб киради. У, қаҳрамон Қизил Армиянинг жасур командири сифатида узоқ Сибирьдан Украина даштларигача бўлган кенг масофада давом этаётган гражданлар урушининг асосий фронтларида қатнашди.

Гражданлар уруши тамом бўлгач, Залка ёш совет давлатини қуришда актив иштирок этди. Коммунист Залка партия йўллаган хўжалик қурилиши постида шавқ-завқ блан хизмат қилди, талантли ташкилотчи сифатида танилди, 1919 йилги венгер революцияси енгилгач, мамлакатда авж олган Хорти режими ва унинг шафқатсиз реакцияси та'қиби остида Совет Россиясига кўчиб келган революцион венгер ёзучилари блан яқиндан танишди. Залка иштирокида венгер революцион ёзучилари секцияси ташкил этилди. Матэ Залканинг венгер тилидаги ҳикоялари Совет Иттифоқида, Париж, Буэнос-Айрес ва Чехословакиядаги прогрессив нашриётларда минглаб нусхаларда нашр этилаётган бир вақтда фашистик Хорти ҳукумати унинг асарларини қат'ий та'қиқлайди, ўзини эса орқаворатдан ўлим жазосига ҳукм қилади. Бу ҳол Залкани тушкунликка сололмайди, у қўлига қалам олиб, янги куч ва илҳом блан янги асарлар ёзишга киришади. Совет воқи'лигидаги ўзгаришлар, янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритиб, йилдан-йилга ўсиб мустаҳкамланиб бораётган социалистик реализм адабиётининг баракали та'сири остида Матэ Залка ижодининг янги даври бошланади. Бошидан кечирган катта ҳаёт тажрибаси, биринчи жаҳон уруши йиллари, Октябрь революцияси, гражданлар уруши ва мамлакатимиздаги дастлабки социалистик қурилиш ишларида актив иштирок этиши унинг ижодий шаклланишида катта роль ўйнади. Йигирманчи-ўттизинчи йилларда совет адабиёти, Серафимович, Фурманов ва Островский каби ажойиб рус ёзучилари блан бўлган дўстона алоқа Залканинг ғоявий жиҳатдан ўсишига талантининг янада камол топишига кучли та'сир кўрсатди. Айниқса М. Горький асарларини ўқиш уни қаттиқ ҳаяжонга солган, ҳаётни ниҳоятда зийраклик блан ўрганишга, ишчилар синфининг тақдири блан қизиқишга, меҳнаткаш халқ оммасининг яшириниб ётган ҳисобсиз кучқудратини кўрабилишга ундаган эди.

1933 йилда Залка Николай Островский блан танишди ва тезда иноқлашиб кетди. Островский Залкани жондан севар ва эркалатиб «Матюша» деб атарди. Кейинчалик Н. Островский «Бўрон болалари» романида жасур ва оташин венгер революционери лейтенант Шайно сиймосида Матэ Залканинг ўлмас образини яратди.

1925 йилдан бошлаб Совет Иттифоқида Залканинг китоблари чиқабошлайди. «Венгер солдати ҳақида ҳикоя», «Биринчи, иккинчи, учинчи», «Коммунарнинг ўлими», «Абадий тинчлик ҳақидаги қисса», «Мовий Дунай бўйида» ва бошқалар шулар жумласидан.

Империалистик урушни фош қилиш темаси Матэ Залка ижодида алоҳида ўрин эгаллайди. Миллионларнинг ёстиғини қуритган қонли урушнинг жонли гувоҳи ва иштирокчиси бўлган Залка ўз асарларида бу урушнинг реалистик картинасини чизди, уруш оддий меҳнаткаш халқ бошига ҳисобсиз кулфатларни келтирганини, халқ оммасининг тўкилган қони ҳисобига ёвуз буржуазия бойлик ортдирганини ишонарли кўрсатди. «Йиртқичлар» ҳикоясида капиталистларга сотилган, бойлик, мол-дун'ё йўлида ҳарқандай хоинлик ва қабиҳликдан қайтмайдиган генераллар образини яратади.

Империалистик урушни фош этиб ёзган асарлари ичида шубҳасиз, «Доберда» романи катта ўрин эгаллайди. Энг сўнгги ва энг йирик монументал бу асарни Матэ Залка ижодининг чўққиси деса бўлади.

Роман воқиаси биринчи жаҳон урушининг учинчи йилида австро-италия фронтида, Доберда қишлоғининг теварак-атрофида ривожланади. Воқиалар ёш офицер Тибор Матраи тилидан ҳикоя қилинади.

Матэ Залка асарда австрия-венгер генералитетининг ҳарбий ишга лаёқатсизлиги ва пасткашлигини аямай фош этади. Ад'ютант Лантош Богданович, фельдфебел Новак — шуҳратпараст генералитетнинг қабиҳлик ва иғвогарликда донг чиқарган иккита вакили. Юзлаб солдат ва офицерлар бекордан-бекорга қирилиб кетаётган бир пайтда генералитетдаги жаноблар энди қандай лавозимга кўтарилажаклари, қандай орден ва медаль олажаклари ҳақида баҳслашадилар.

Романдаги Арнольд Шик ожиз интеллигентлар тимсолидир. Империализмга қарши курашишдан кўра у блан келишиш, иноқлашишга тарафдор бўлган бу қўрқоқ киши орқали Залка ма'навий жиҳатдан тубанлашиб, чириб бораётган қат'иятсиз интеллигентларни кескин фош этади. Залка Тибор Матраи образини Арнольд Шикка қарама-қарши қўяди. Добердодаги фожиали воқиаларнинг гувоҳи бўлган Матраи капиталистик тузум разолатини пайқайди, миллионларча оддий инсонларни қириб юбораётган империалистик урушнинг бош айбдорлари кимлар эканини англайди ва уларга қарши кураш бошлайди. Тибор Матраининг пацифистик кайфиятларидан халос бўлиб, империалистик урушга қарши сабот блан курашучи революционер жангчи даражасига кўтарилишида рус большевиги Алексей катта та'сир кўрсатади.

Асарда солдат шинели кийган ишчи ва деҳқонларнинг ўсиб бораётган революцион кайфияти яққол акс этган. «Доберда» романи гарчи фожиали тугалланса-да, у чуқур оптимистик асардир.

Залканинг бутун ижоди жанговар интернационализм ва чуқур гуманизм ғоялари блан суғорилгандир. У ўз асарларида венгер ва чех, рус ва хитой халқ вакилларини бирдек муҳаббат блан тасвирлади, улар орасида мустаҳкамланиб бораётган биродарликни, озодлик, мустақиллик учун курашдаги дўстлик ва ҳамкорликни улуғлади («Мангулик», «Жасур тикучи», «Ўртоқ Лиу», «Қизлар қўшиқ айтмоқдалар» ва бошқалар).

1936 йил герман ва итальян фашистлари томонидан қўллаб-қувватланган Франко тўдаси Испания республикасига қарши уруш бошлади. Ўз асарларида фашизмга ла'нат тамғасини босган Залка фашист галалари испан халқи озодлиги ва мустақиллигига чанг солаётган бир вақтда жим қараб туролмасди. У ёзучилик қаламини қўйиб қурол олади, Ўртаер денгизи ва Атлантик океани орқали зўр машаққатлар блан Испанияга етиб келади. Броқ урушни ниҳоясига олиб бориш Залкага насиб бўлмайди. У 1937 йил 11 июньда фашист бомбасининг осколкасидан ҳалок бўлади. Жанговар постда туриб ҳалок бўлган севимли генерални испан халқи миллий қаҳрамон деб э'лон қилди ва ҳурмат блан дафн этди.

Матэ Залка айни ижоди гуллаган вақтда ҳалок бўлди. Броқ у қисқа умри давомида инсониятнинг озодлиги ва бахт-саодати учун курашга катта ҳисса қўшаолган эди. Совет Иттифоқи халқлари ва бутун прогрессив инсоният венгер халқининг миллий қаҳрамони Матэ Залкани толмас курашчи ва улкан қалбли талантли ёзучи сифатида ҳурмат блан хотирлайди.

В. АБДУЛЛАЕВ,

МГУ аспиранти.

СИНГАПУРГА МУСТАҚИЛЛИК БЕРИШ ТЎҒРИСИДА МУЗОКАРАЛАР

ЛОНДОН, 23 апрель. (ТАСС). Матбуотнинг билдиришига қараганда, бугун Лондонда Англия мустамлакалар министри блан Сингапур қонун чиқаручи мажлисида қатнашаётган барча сиёсий партияларнинг делегацияси ўртасида ана шу Англия мустамлакасининг истиқболи тўғрисида музокаралар бошланган.

Инглиз ма'мурлари бирқанча вазиятнинг таз'йиқи остида ва хусусан Сингапурда мустақиллик йўлида кучайиб кетган ҳаракат муносабати блан музокаралар олиб боришга мажбур бўлганлар. Ма'лумки, кейинги вақтларда Сингапурда оммавий намойиш ва митинглар бўлди. Бу намойиш ва митинглар «Сингапурга мустақиллик берилсин» деган шиор остида ўтди. Бу оролда яшовчи 200 мингдан ортиқ киши Сингапурга мустақиллик бериш тўғрисидаги талабномага қўл қўйди.

Матбуотнинг билдиришига қараганда, салкам учҳафта давом этадиган музокаралар давомида Сингапур делегацияси Британия миллатлар ҳамкорлиги доирасида Сингапурга ўз-ўзини идора қилиш ҳуқуқининг берилиши учун ҳаракат қилади.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/IV да **Қароқчилар**, 26/IV да **Юрак сирлари.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/IV да **Эсмеральда.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/IV да **Сингиллар қиссаси**, 26/IV да **Азиз ва Санам.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», — кундуз ва кечқурун янги ҳинд бадиий фильми **Бомбай қизи.**

«ЁШ ГВАРДИЯ — кундуз ва кечқурун янги румин бадиий фильми **Горнист набиралари.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН» — **Бомбай қизи.**

«ИСКРА», «УДАРНИК» — **Горнист набиралари.**

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ОПЕРА ВА БАЛЕТ ТЕАТРИДА

25 апрельда

ТОҲИР ВА ЗУҲРА

Спектакльда: СССР халқ артисти **Ҳалима Носирова**, Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Назира Аҳмедова, Карим Зокировлар** қатнашади.

Спектакль кеч соат 8 да бошланади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

Бугун ва ҳар куни

УССУРИЯ ВА БЕНГАЛИЯ ЙЎЛБАРСЛАРИ АТТРАКЦИОНИНИНГ ДАВОМИ

Ўргатучи — РСФСРда хизмат кўрсатган артист **А. Н. Александров.**

Тамоша кеч соат 8 да бошланади.

Қизилсув кўча, 99-нчи уйда туручи **Насима Даутовна Байбуринанинг** Беш'ёғоч кўча, Ёруғкун проезд, Қашқар тупик, 4-нчи уйда туручи Ҳамид Байбуриндан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Сталин район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳрида туручи **Константин Васильевич Моношиннинг** Сахалин область, Чехов шаҳрида туручи Антонина Степановна Моношинадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 39040, Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р 03817. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1422.